

International Organization for Migration (IOM)
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

AJ MY SME TU DOMA

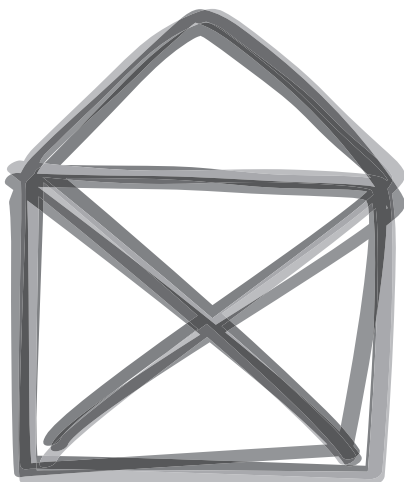
INŠTRUKTÁŽNY MATERIÁL

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

Bratislava 2013

International Organization for Migration (IOM)
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

AJ MY SME TU DOMA

INŠTRUKTÁŽNY MATERIÁL

Zostavili: Lucia Orišková a Michal Milla

Názory vyjadrené v tejto publikácii sú názormi autorov. Materiál neprešiel jazykovou korektúrou.

Poslanie a činnosť Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM) vychádzajú z princípu, že humánna a organizovaná migrácia prináša prospech tak migrantom, ako aj spoločnosti. Ako popredná medzinárodná organizácia na poli migrácie vyvíja IOM v spolupráci so svojimi partnermi v medzinárodnom spoločenstve úsilie s cieľom napomáhať zvládanie narastajúcich operačných výziev migračných pohybov; zlepšovať pochopenie migračnej problematiky; podporovať sociálny a ekonomický rozvoj prostredníctvom migrácie; presadzovať dobré životné podmienky migrantov a rešpektovanie ich ľudskej dôstojnosti.

Vydavateľ:

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

Grösslingová 4

811 09 Bratislava

Tel.: +421 2 5263 1597

Fax: +421 2 5263 0093

E-mail: bratislavainfo@iom.int

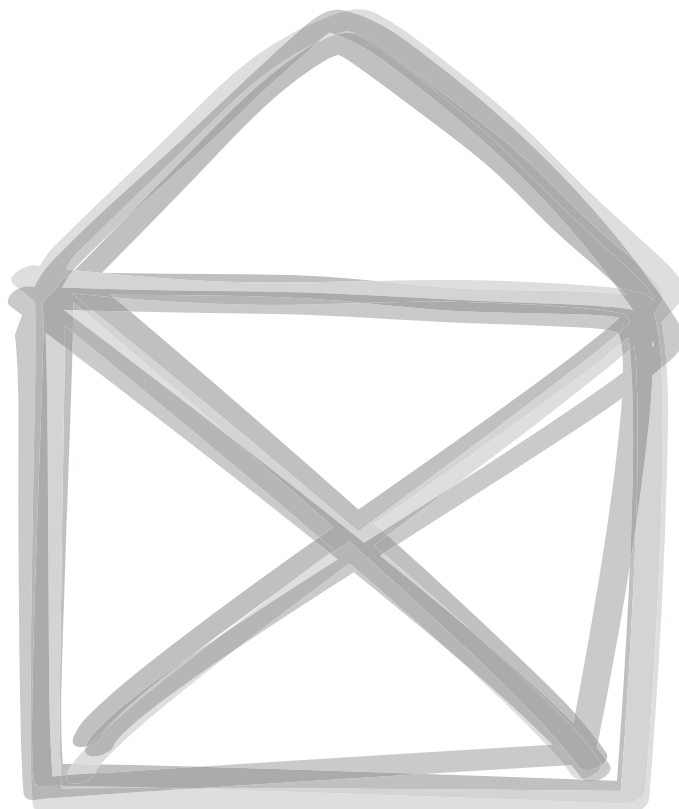
Internet: www.iom.sk

© 2013 Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

Všetky práva vyhradené. Vydavateľ týmto udeľuje súhlas na nekomerčné použitie tejto publikácie v interkultúrnej výchove a vzdelávaní v interkultúrnych zručnostiach. Žiadna časť tejto publikácie nemôže byť na iný účel reprodukováná, uložená vo vyhľadávacom systéme alebo rozširovaná žiadnym spôsobom a v žiadnej forme bez predchádzajúceho súhlasu vydavateľa.

Obsah

7	Úvod
8	Základné pojmy
12	Migrácia a integrácia
17	Migrácia a Slovensko
26	Postup pri práci s filmom Aj my sme tu doma
28	Aktivity
39	Použité vzdelávacie metódy
40	Užitočné kontakty
42	Zdroje a literatúra o migrácii
44	Predstavenie IOM
46	Predstavenie projektu Aj my sme tu doma!

Použité skratky

CVEK – Centrum pre výskum etnicity a kultúry
EHP – Európsky hospodársky priestor
Eurostat – Európsky štatistický úrad
EÚ – Európska únia
HD – vysoké rozlíšenie
HDP – hrubý domáci produkt
IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu
IVO – Inštitút pre verejné otázky
MÚ MV SR – Migračný úrad MV SR
MV SR – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
OSN – Organizácia Spojených národov

SR – Slovenská republika
TASR – Tlačová agentúra Slovenskej republiky
UNDP – Rozvojový program Organizácie spojených národov
UNHCR – Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov
ÚHCP P PZ MV SR – Úrad hraničnej a cudzineckej polície
Prezídia Policajného zboru Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
USA – Spojené štáty americké
SAV – Slovenská akadémia vied
WB – Svetová banka

Úvod

Migrácia je považovaná za jednu z určujúcich globálnych otázok 21. storočia. Mobilita ľudí je v súčasnosti väčšia než v ktoromkoľvek okamihu novodobej ľudskej histórie a migračné trendy majú stúpajúci charakter. S fenoménom migrácie sa Slovenská republika začala intenzívnejšie stretávať až po roku 1989, pričom migrácia na Slovensko kontinuálne a výrazne rastie najmä od vstupu SR do EÚ. Podľa globalizačných a demografických trendov je možné predpokladať, že počet migrantov na Slovensku bude rásť v krátkodobom aj dlhodobom horizonte. Ako túto zmenu vníma a posudzuje verejnosť? Podľa výsledkov reprezentatívneho výskumu IOM o postojoch verejnosti k zahraničnej migrácii a migrantom v Slovenskej republike majú obyvatelia Slovenska relatívne málo osobných skúseností s migrantmi a majú málo znalostí o migrantoch, ktoré si často vytvárajú podľa informácií z médií. Domáce obyvateľstvo sa obáva, že na Slovensku žije vysoký počet migrantov, ktorí berú pracovné miesta Slovákom, rozširujú nebezpečné choroby, sú ekonomickou záťažou pre štátny rozpočet a že kriminalita migrantov môže postupne narastať. Migranti sú vnímaní ako ohrozenie pre domácu populáciu a tento pocit ohrozenia generuje ďalšie predsudky.¹

Pre nedostatok informácií a zriedkavý kontakt s migrantmi spoločnosť nemá možnosť zmeniť tradičné stereotypy, čo môže viesť k ďalším dezinformáciám a generovaniu ďalších predsudkov a ich posilneniu v spoločnosti. Predsudky sa cez proces socializácie legitimizujú, stávajú súčasťou hodnôt spoločnosti a prenášajú sa na nových členov spoločnosti. Pretrvávanie takéhoto stavu nereflektuje súčasnú situáciu v migrácii ľudí a znamená riziko radikalizácie postojov verejnosti a zvýšenia neznášanlivých a xenofóbnych prejavov k migrantom. Spájanie migrácie a migrantov s kriminalitou, ilegálnym statusom, chorobami, nezamestnanosťou a ďalšími sociálnymi problémami spôsobuje ich sociálnu marginalizáciu a zvýšenie ich zraniteľnosti. Takáto situácia bráni úspešnej integrácii migrantov do spoločnosti, čo má za následok vytváranie izolovaných komunit, polarizáciu v spoločnosti, nárast prejavov násilia majoritnej spoločnosti

k menšinám a v širšom meradle straty v ekonomickej či kultúrnej oblasti.

V súvislosti s postojmi slovenskej verejnosti k migrácii a migrantom a s cieľom predchádzať rôznym rizikám a prejavom intolerancie, diskriminácie, rasizmu a xenofóbie IOM vydala v rámci projektu *Aj my sme tu doma!* súbor vzdelávacích materiálov, ktoré slúžia ako pomôcky pri predstavení problematiky migrácie v rámci multikultúrnej výchovy na všetkých stupňoch formálneho vzdelávania, vzdelávania odborníkov pracujúcich s migrantmi v interkultúrnych zručnostiach a na ďalšiu prezentáciu témy migrácie širokej verejnosti.

Súbor materiálov tvorí dokumentárny film, inštruktážny materiál a sprievodný plagát. Zámerom inštruktážneho materiálu *Aj my sme tu doma* je poskytnúť pedagogickým pracovníkom a lektorom flexibilný a užívateľsky prístupný materiál s informáciami, s aktivitami a odkazmi na ďalšie zdroje, s ktorými dokážu jednoducho a zaujímavou formou pripraviť tému o migrácii a na základe podložených informácií otvoriť diskusiu, búrať stereotypy, mýty a predsudky a zvýšiť povedomie o migrácii a migrantoch na Slovensku.

Prvá časť materiálu obsahuje základné fakty a pojmy o migrácii a integrácii migrantov vo svete a na Slovensku a výsledky reprezentatívneho výskumu verejnej mienky k migrácii a migrantom spolu s údajmi, ktoré vypovedajú o skutočnej situácii v oblasti migrácie. Druhá časť ponúka postup pri práci s dokumentárnym filmom, ukážky modelových hodín s využitím filmu, rôznych aktivít a interaktívnych metód, ktoré aktívne zapájajú účastníkov vzdelávania do procesu učenia a získavania znalostí a postojov. Predkladaný materiál je návrhom, ako je možné zostaviť a viesť tému migrácie a integrácie v interkultúrnej výchove na školách a vo vzdelávaní odborníkov pracujúcich s migrantmi.

Veríme, že tieto podklady budú pre vás inšpiráciou, praktickou pomôckou a dobrým zdrojom informácií, ktoré pomôžu utvárať vývážený a informovaný obraz o migrácii a migrantoch.

Zuzana Vatráľová
vedúca Úradu IOM na Slovensku

¹ Vašečka, M., Postoje verejnosti k cudzincom a zahraničnej migrácii v Slovenskej republike, Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2009, s. 106. (<http://www.iom.sk/sk/aktivity/integracia-migrantov/dokumenty?download=22%3Apostoje-verejnosti>) (citované 11.3.2013)

Základné pojmy

V nasledujúcej časti ponúkame vysvetlenie najfrekvencovanejších pojmov súvisiacich s témou migrácie a integrácie.²

Migrácia

Pohyb osôb alebo skupín osôb v geografickom a sociálnom priestore spojený s prechodnou alebo trvalou zmenou miesta pobytu.

Migráciu môžeme kategorizovať nasledovne:

- **zahraničná** (medzinárodná) **migrácia** – pohyb osôb cez hranice suverénnych štátov spojený s trvalou alebo prechodnou zmenou pobytu;
- **vnútorná migrácia** – pohyb osôb v rámci jedného štátu spojený s trvalou alebo prechodnou zmenou pobytu;
- **dobrovoľná migrácia** – slobodný pohyb osôb alebo skupín osôb, napríklad za účelom zamestnania, zľúčenia rodiny, vzdelávania a pod.;
- **nútená migrácia** – nedobrovoľné opustenie krajiny pôvodu pre politické a sociálne problémy, vojnové konflikty, prírodné katastrofy, závažné existenčné a ekonomické problémy, alebo iné dlhodobopretrvávajúce krízové situácie;
- **legálna migrácia** – prekročenie hranice krajiny s platným cestovným dokladom, prípadne aj platnými vízami a povoleniami, ak sa vyžadujú na vstup do krajiny;
- **nelegálna migrácia** – neoprávnené prekročenie hranice krajiny bez platných cestovných dokladov, víz a povolenia na pobyt, alebo neoprávnené zotrvávanie na území krajiny po skončení platnosti dokladov, víz alebo povolenia na pobyt;
- **cirkulárna (okružná) migrácia** – umožňuje migrantom stráviť istý čas v zahraničí a pracovať bez toho, aby sa zvýšila trvalá migrácia. Okružná migrácia je

v kontexte EÚ chápaná ako tok migrantov z tretích štátov do EÚ a z EÚ, ktorý má opakujúci sa charakter;

- **dočasná migrácia** – migrácia s konkrétnou motiváciou a/alebo účelom s úmyslom neskoršieho návratu do krajiny pôvodu.

Migrant

Osoba, ktorá z akýchkoľvek dôvodov opustí jednu krajinu a presťahuje sa do inej krajiny po dobu minimálne na obdobie troch mesiacov (s výnimkou prípadov, keď sa presun osoby týka rekreácie, dovolenky, návštevy priateľov a príbuzných, obchodných ciest, zdravotného ošetrovania alebo náboženských pútí). Z hľadiska krajiny pôvodu je osoba emigrantom, z hľadiska prijímajúcej krajiny je osoba imigrantom. Slovenský právny poriadok nepoužíva pojem migrant, ale cudzinec.³

OSN rozlišuje dve skupiny migrantov podľa dĺžky pobytu:

- **krátkodobý migrant** – osoba, ktorá sa sťahuje do inej krajiny ako krajina jej trvalého (obvyklého) pobytu po dobu najmenej 3 mesiacov, ale kratšej ako jeden rok;
- **dlhodobý migrant** – osoba, ktorá sa sťahuje do inej krajiny ako krajina jej trvalého (obvyklého) po dobu minimálne jedného roka.⁴

Imigrant

Pristaňovalec, t. j. migrant migrujúci na územie určitého štátu s úmyslom usadiť sa v ňom.

Emigrant

Vystaňovalec, t. j. migrant migrujúci z územia určitého štátu s úmyslom usadiť sa v inom štáte.

Migračné saldo

Rozdiel medzi počtom pristaňovaných a počtom vystaňovaných, resp. migračný prírastok alebo úbytok v danom štáte.

2 Drál, P. – Mrljanová, A. – Tahy, T., Posilnenie interkultúrnych zručností a regionálnej spolupráce odborníkov pracujúcich s migrantmi v Slovenskej republike. Materiály k tréningom (3. aktualizované vydanie), Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2012, s. 9 – 13.

3 Pre potreby tejto publikácie sa pod pojmom „migrant“ a pojmom „cudzinec“ rozumie to isté. Všeobecné pomenovania „migrant“ a „cudzinec“ zahŕňajú osoby mužského aj ženského pohlavia, t. j. migranta a migrantku, cudzinca a cudzinku.

4 The UN recommendations on international migration statistics (Revision 1), UN Statistics Division, 1998, s. 17 – 18. (http://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesM/SeriesM_58rev1e.pdf) (citované 11. 3. 2013)

Cudzinec

Podľa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o pobyte cudzincov“) je cudzincom každý, kto nie je štátnym občanom Slovenskej republiky. Podľa slovenského právneho poriadku sú cudzincami aj občania členských štátov EÚ, Európskeho hospodárskeho priestoru a Švajčiarskej konfederácie (spolu tiež občania Únie, ďalej „občan Únie“ alebo „občania Únie“).

Štátny príslušník tretej krajiny

Podľa zákona o pobyte cudzincov je štátnym príslušníkom tretej krajiny každý, kto nie je štátnym občanom Slovenskej republiky ani občanom Únie; štátnym príslušníkom tretej krajiny sa rozumie aj osoba bez štátnej príslušnosti.

Utečenec

Osoba, ktorá má opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, náboženských, národnostných a politických dôvodov, alebo pre príslušnosť k určitej sociálnej skupine. Z dôvodu týchto obáv sa nemôže alebo nechce vrátiť do krajiny pôvodu, ani využiť ochranu tejto krajiny. V slovenskom právnom poriadku bol pojem utečenec nahradený pojmom azylant.

Azylant

Cudzinec, ktorý splnil kritériá Dohovoru o právnom postavení utečencov (Ženevského dohovoru), čím bol uznaný za utečenca a bola mu poskytnutá medzinárodná ochrana vo forme azylu. V slovenskom právnom poriadku cudzinec, ktorý splnil kritériá Ženevského dohovoru a zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a ktorému Ministerstvo vnútra SR udelilo azyl.

Žiadateľ o azyl

Štátny príslušník inej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti, ktorá na útvare Policajného zboru SR vyhlási, že žiada o azyl na území Slovenskej republiky.

Maloletý bez sprievodu

Štátny príslušník inej krajiny, ktorý má menej ako 18 rokov a nachádza sa na území inej krajiny bez rodičov alebo zákonných zástupcov.

Vnútorne vysídlená osoba

Osoba donútená migrovať v rámci svojej krajiny pôvodu.

Štátne občianstvo

Trvalý právny vzťah medzi fyzickou osobou a štátom, ktorého obsahom je súbor vzájomných práv a povinností stanovených právnym poriadkom daného štátu. Štátne občianstvo SR možno podľa zákona č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve v znení neskorších predpisov

nadobudnúť narodením, voľbou, určením, rozhodnutím súdu, osvojením alebo udelením (naturalizáciou).

Pobyt

- **Trvalý** – pobyt občana spravidla v mieste jeho stáleho bydliska na území danej krajiny. Cudzinci na Slovensku môžu získať trvalý pobyt na päť rokov, trvalý pobyt na neobmedzený čas alebo dlhodobý pobyt. Cudzinci s trvalým pobytom sa nestávajú automaticky občanmi SR.
- **Prechodný** – pobyt občana mimo miesta trvalého pobytu, kde sa dočasne zdržiava viac ako 90 dní. Podľa zákona o pobyte cudzincov môžu cudzinci na Slovensku získať prechodný pobyt za účelom podnikania, zamestnania, štúdia, osobitnej činnosti, výskumu a vývoja, zlúčenia rodiny alebo plnenia služobných povinností civilnými zložkami ozbrojených síl. Prechodný pobyt je možné udeliť aj štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý má priznané postavenie Slováka žijúceho v zahraničí, alebo ktorý má priznané postavenie osoby s dlhodobým pobytom v inom členskom štáte Európskej únie. Prechodný pobyt sa cudzincom udeľuje na rôzne dlhý čas v závislosti od jeho účelu, v prípade potreby možno požiadať o jeho obnovenie.
- **Tolerovaný** – špecifický typ pobytu, ktorý možno udeliť cudzincovi najviac na 180 dní za predpokladu, že existuje prekážka jeho administratívneho vyhostenia, alebo jeho vycestovanie nie je možné a jeho zaisťovanie nie je účelné, alebo ak je cudzinec maloletým dieťaťom nájdeným na území SR, alebo ak je obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi, ak má najmenej 18 rokov, alebo ak to vyžaduje rešpektovanie jeho súkromného a rodinného života, alebo ak bol nelegálne zamestnaný za osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok, alebo ak ide o nelegálne zamestnanú maloletú osobu.

Azyl

Forma ochrany pred prenasledovaním poskytovaná osobe uznanej za utečenca podľa Dohovoru o právnom postavení utečencov, ktorý bol prijatý v roku 1951 v Ženeve (Ženevský dohovor). Azyl udeľuje krajina, v ktorej oň utečenec požiadal.

Doplňková ochrana

Je to ochrana osoby, ktorej nebol udelený azyl, ale po návrate do krajiny pôvodu by bola vystavená reálnej hrozbe vážneho bezprávia, napríklad trestu smrti, mučeniu, neludskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo vážnemu ohrozeniu života z dôvodu násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.

Odsun

Hromadné, spravidla nútené vysídlenie osôb do iného štátu alebo do inej časti toho istého štátu.

Repatriácia

Hromadný alebo jednotlivý návrat nútené vysťahovaných osôb späť do vlasti.

Vyhostenie

- **Súdne vyhostenie** – jeden z druhov trestov, ktorý môže podľa zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Trestný zákon“) súd uložiť páchatelovi trestného činu, ktorý nie je občanom SR a ani osobou, ktorej bol udelený azyl alebo bola poskytnutá doplnková ochrana. Trest vyhostenia nemôže súd okrem iného a za splnenia zákonom stanovených podmienok uložiť ani občanovi členského štátu EÚ, alebo občanovi zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore. Trest vyhostenia môže súd uložiť na jeden až pätnásť rokov.
- **Administratívne vyhostenie** – podľa zákona o pobyte cudzincov je to rozhodnutie policajného útvaru o tom, že cudzinec nemá alebo stratil oprávnenie zdržiavať sa na území SR a je povinný opustiť územie SR, s možnosťou určenia lehoty na jeho vycestovanie do krajiny pôvodu, krajiny tranzitu, ktorejkoľvek tretej krajiny, ktorá ho prijme, alebo na územie členského štátu, v ktorom má udelené právo na pobyt alebo poskytnutú medzinárodnú ochranu. Vyhostenie sa nevykoná, ak by sa vyhostený mal vrátiť do krajiny, kde by bol ohrozený jeho život, hrozilo by mu mučenie, kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie, alebo do krajiny, v ktorej mu bol uložený trest smrti alebo je predpoklad, že v prebiehajúcom trestnom konaní mu taký trest môže byť uložený.

Dobrovoľný návrat

Samostatný alebo asistovaný návrat migranta založený na jeho slobodnej vôli.

Readmisná dohoda

Recipročná dohoda o odovzdávaní a prijímaní migrantov, ktorí predtým nelegálne vstúpili na územie krajiny alebo sa na ňom nelegálne zdržiavali; odovzdaní predchádza rozhodnutie polície o administratívnom vyhostení.

Malý pohraničný styk

Časté prekračovanie spoločnej štátnej hranice zmluvných strán obyvateľmi pohraničnej oblasti s cieľom pobytu v pohraničnej oblasti najmä zo sociálnych, kultúrnych, hospodárskych alebo rodinných dôvodov na čas, ktorý nepresahuje čas ustanovený v medzištátnej

zmluve. Na malý pohraničný styk je potrebné získať povolenie, ktoré držiteľa oprávňuje prekračovať štátnu hranicu v rámci režimu malého pohraničného styku

Obchodovanie s ľuďmi

Podľa Trestného zákona trestný čin, ktorého sa dopustí páchatel, ktorý použitím podvodného konania, lsti, obmedzovania osobnej slobody, únosu, násilia, hrozby násilia, hrozby inej ťažkej ujmy alebo iných foriem donucovania, prijatia alebo poskytnutia peňažného plnenia či iných výhod na dosiahnutie súhlasu osoby, na ktorú je iná osoba odkázaná, alebo zneužitia svojho postavenia alebo zneužitia bezbrannosti alebo inak zraniteľného postavenia, zláka, prepraví, prechováva, odovzdá alebo prevezme iného, hoci aj s jeho súhlasom, na účel jeho prostitúcie alebo inej formy sexuálneho vykorisťovania vrátane pornografie, nútenej práce či nútenej služby vrátane žobrania, otroctva alebo praktík podobných otroctvu, nevoľníctva, núteného sobáša, zneužívania na páchanie trestnej činnosti, odoberania orgánov, tkanív či bunky alebo iných foriem vykorisťovania.

Kultúra

Súhrn ľudských činností, predmetov, inštitúcií, ideí a hodnôt, ktoré sú vlastné určitému spoločenstvu.

Akultúracia

Prijatie prvkov inej kultúry ako tej vlastnej pod vplyvom alebo kontaktom s inou kultúrou.

Interkultúrne kompetencie

Súbor vedomostí, zručností a postojov, ktoré umožňujú rešpektovať a chápať odlišné kultúry a spolunažívať s ich nositeľmi.

Kultúrny šok

Silný pocit dezorientácie a nepohodlia vytvorený z kontaktu s odlišnou, nepoznanou kultúrou.

Multikulturalizmus

Stav – koexistencia rôznych sociokultúrnych skupín so špecifickými systémami inštitúcií, tradícií, významov, postojov a hodnôt.

Proces – dynamická výmena rôznych prejavov kultúry, vzájomné ovplyvňovanie rôznorodých kultúrnych systémov, prípadne aj vznik nových.

Teória – multidisciplinárna oblasť výskumu rôznych aspektov kultúrnej rozmanitosti a odlišných kultúrnych systémov.

Cieľ – súbor ideí alebo spoločenský/politický program usilujúci sa o vytvorenie pluralitnej spoločnosti, ktorá je založená na princípoch tolerancie, rešpektu, dialógu a spolupráce a zahŕňa viacero odlišných sociokultúrnych skupín.

Integrácia

Podľa Spoločných základných princípov integračnej politiky prisťahovalcov v krajinách Európskej únie je to dynamický obojstranný proces vzájomného prispôsobovania sa migrantov a domácich obyvateľov členských štátov.

Asimilácia

Individuálne alebo skupinové splynutie nositeľov jednej kultúry s nositeľmi inej, zväčša dominantnej kultúry, ktoré zároveň znamená opustenie alebo zánik pôvodnej kultúry.

Diskriminácia

Podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov je diskriminácia priama diskriminácia, nepriama diskriminácia, obťažovanie, sexuálne obťažovanie a neoprávnený postih; diskriminácia je aj pokyn a nabádanie na diskrimináciu. Priama diskriminácia je konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii. V súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa zakazuje diskriminácia aj z dôvodov pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia.

Marginalizácia

Vytváranie vzťahov sociálnej nerovnosti, ktorá sa prejavuje nielen v zhoršenom socioekonomickom postavení, ale aj v symbolickom zneuznaní, znížení životných šancí a obmedzení príležitostí podieľať sa na rozhodovaní v spoločnosti.

Segregácia

Priestorové oddelovanie určitej sociokultúrnej skupiny od dominantnej sociokultúrnej skupiny, ktoré spravidla sprevádza aj obmedzovanie príležitostí a symbolické vylúčenie.

Etnocentrizmus

Hodnotové, kultúrne alebo politické uprednostňovanie určitej etnickej skupiny na úkor ostatných; vnímanie ostatných iba z pohľadu vlastného etnika.

Nacionalizmus

Prisudzovanie vyššej hodnoty vlastnému národu, jeho nekritické uprednostňovanie pred inými národmi.

Xenofóbia

Strach z cudzej a neznámej kultúry alebo z jej nositeľov – migrantov.

Migrácia a integrácia

Migrácia je vo všeobecnosti proces, kedy jednotlivci i celé skupiny ľudí z rôznych dôvodov opúšťajú svoje domovy. Migrácia sprevádza ľudstvo už od nepamäti. Je prirodzenou súčasťou života ľudí, ktorí migrovali a migrujú, aby zvýšili svoju životnú úroveň, ušli pred chudobou, unikli živelným pohromám, prenasledovaniu, politickej nestabilitate či vojne.

Z približne 200 štátov sveta skoro všetky sú zdrojové, tranzitné alebo cieľové územia pre migrantov. Migrácia je považovaná za jednu z určujúcich globálnych otázok 21. storočia. Súčasná rozsiahla mobilita ľudí je väčšia než v ktoromkoľvek okamihu novodobej ľudskej histórie.⁵

Fenomén medzinárodnej migrácie je bezpochyby prejavom intenzívnych procesov globalizácie, ktorú sprevádza odstraňovanie administratívnych bariér, vznik integrovaných svetových trhov, nadnárodných sietí a spoločností, rozvoj komunikačných a dopravných technológií a ich dostupnosť širokým vrstvám obyvateľstva a prístup na pracovné trhy. Tieto faktory prispievajú k zintenzívneniu pohybu osôb. Meniaca sa demografická a sociálna štruktúra industrializovaného sveta zároveň vytvára potrebu prijímania pracovníkov a odborníkov z iných krajín.

Kolko je migrantov vo svete?

V súčasnosti je na celom svete 214 miliónov migrantov.⁶ Je to najviac v ľudskej histórii. Najväčší počet z nich žije v Európe (70 miliónov), v Ázii (61 miliónov) a Severnej Amerike (50 miliónov). Celkový podiel migrantov na svetovej populácii je 3,1 %. Inými slovami, každý 33. človek na svete je dnes migrant (v roku 2000 to bol každý 35. človek).⁷

5 Divinský, B., Migračné trendy v Slovenskej republike po vstupe krajiny do EÚ (2004 – 2008); Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2009, s. 12.

6 Tento termín používame pri pomenovaní zahraničného, resp. medzinárodného migranta. V prípade, že sa text vzťahuje aj k vnútorným migrantom, uvádzame toto pomenovanie explicitne.

7 International Migration Report 2009: A Global Assessment, United Nations, 2011, s. 1 – 2. (<http://www.un.org/esa/population/publications/migration/WorldMigrationReport2009.pdf>) (citované 11. 3. 2013)

Vedeli ste, že:

Podľa odhadov OSN a IOM sa vo svete v roku 2000 nachádzalo 150 miliónov migrantov, v roku 2003 už 175 miliónov, v roku 2005 okolo 191 miliónov, v roku 2008 tento počet presiahol 200 miliónov a stúpol až na súčasných 214 miliónov?⁸

V prípade, že by títo migranti založili štát, vytvorili by po Číne, Indii, USA a Indonézii piatu najľudnatejšiu krajinu sveta?⁹

Najatraktívnejšia pre migrantov je Európa, kde žije jedna tretina z ich celkového počtu?

Odhadovaný počet vnútorných migrantov je 740 miliónov? Spolu s medzinárodnými migrantmi je teda na svete asi miliarda migrantov, čiže zhruba každý siedmy človek je migrant?¹⁰

8 International Migration Report 2009: A Global Assessment, s. 1. Zároveň sa predpokladá, že do roku 2050 by sa mal absolútny počet migrantov dokonca zvýšiť zhruba na štvrté miliardy. Pozri: Divinský, B., Migračné trendy v Slovenskej republike po vstupe krajiny do EÚ (2004 – 2008), s. 13.

9 Facts & Figures, International Organization for Migration. (<http://www.iom.int/cms/en/sites/iom/home/about-migration/facts-figures-1.html>) (citované 11. 3. 2013)

10 Appave, G. – Laczko, F., World Migration Report 2011, International Organization for Migration, 2011, s. 49. (http://publications.iom.int/bookstore/free/WMR2011_English.pdf) (citované 11. 3. 2013)

Odhadovaný počet migrantov a ich percentuálny podiel k populácii¹¹

	Počet migrantov (v mil.)	Podiel migrantov (v %)	Podiel migrantov k populácii (v %)
Svet celkom	213,9		3,1
Z toho			
Rozvinuté oblasti	127,7	59,7	10,3
Menej rozvinuté oblasti	86,2	40,3	1,5
Z toho			
Európa	69,8	32,6	9,5
Ázia	61,3	28,7	1,5
Severná Amerika	50,0	23,4	14,2
Afrika	19,3	9,0	1,9
Latinská Amerika	7,5	3,5	1,3
Oceánia	6,0	2,8	16,8

Zdroj: OSN 2010 a vlastný výpočet.

Podľa údajov Eurostatu žilo v roku 2011 v EÚ 33,3 milióna migrantov (6,6 % celkovej populácie členských krajín EÚ). Viac ako tretina (12,8 mil.) boli obyvatelia inej krajiny EÚ a zvyšných 20,5 milióna boli príslušníci štátov mimo EÚ. Najvyšší počet migrantov žije v Nemecku (7,2 milióna), Španielsku (5,7 milióna), Taliansku (4,6 milióna), Veľkej Británii (4,5 milióna) a vo Francúzsku (3,8 milióna).¹²

Podiel migrantov na celkový počet obyvateľov vo vybraných európskych krajinách

Krajina	Podiel migrantov na počte obyvateľov
Španielsko	12 %
Nemecko	9 %
Taliansko	8 %
Veľká Británia	7 %
Francúzsko	6 %
Slovensko	1,25 %

Zdroj: Eurostat 2011.

Prečo ľudia migrujú?

V ideálnom svete by ľudia odchádzali žiť do inej krajiny jednoducho preto, že sa im chce. V reálnom svete je však migrácia často jedným z mála riešení, ako uniknúť chudobe, neistote alebo ohrozeniu, ktorému sú ľudia vystavení vo svojej domovskej krajine.

Migrácia je ovplyvnená faktormi, ktoré nútia alebo motivujú ľudí opustiť krajinu, v ktorej žijú. Na jednej strane sú to dôvody, ktoré „tlačia“ ľudí do zahraničia za lepším životom (tzv. push faktory, z angl. push – tlačiť, poháňať) a na druhej strane dôvody, ktoré ľudí motivujú prísť do inej krajiny (tzv. pull faktory, z angl. pull – ťahať, pritiahnúť). Dôvody migrácie môžu mať napr. politický, ekonomický, demografický, environmentálny, sociálny alebo kultúrny pôvod,¹³ ktoré uvádza tabuľka na nasledujúcej strane. V ďalšej tabuľke uvádzame pozitíva a negatíva migrácie pre krajinu pôvodu a prijímajúcu krajinu.

S faktormi, ktoré ovplyvňujú migráciu, úzko súvisí aj dobrovoľnosť migrácie. Najsilnejším motívom dobrovoľného odchodu z krajiny sú najmä ekonomické a sociálne dôvody. Opakom je nútená migrácia z domovskej krajiny, najčastejšie z politických, sociálnych a environmentálnych dôvodov ako prenasledovanie, vojnové konflikty, prírodné katastrofy a iné negatívne zmeny životného prostredia.

11 International Migration Report 2009: A Global Assessment, s. xix.

12 Migration and migrant population statistics, Eurostat, 2012. (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics) (citované 11. 3. 2013)

13 Divinský, B., Zahraničná migrácia v Slovenskej republike. Stav, trendy, spoločenské súvislosti, Friedrich Ebert Stiftung and Research Centre of the Slovak Foreign Policy Association, 2005, s. 23 – 24. (<http://www.sfpa.sk/dokumenty/publikacie/59>) (citované 11. 3. 2013)

Push faktory	Pull faktory
<ul style="list-style-type: none"> • Chudoba, nízka životná úroveň • Nízke mzdy • Nezamestnanosť, nedostatok pracovných príležitostí • Nedostupnosť zdravotnej a sociálnej starostlivosti, vzdelania • Ozbrojené konflikty, občianske nepokoje, vojny, politická nestabilita • Korupcia • Porušovanie ľudských práv • Prejavy diskriminácie a xenofóbie na základe odlišnosti rasy, pohlavia, etnika, náboženstva či kultúry • Rastúca hustota populácie • Environmentálne zmeny (prírodné katastrofy, znečistenie, menenie klímy, sucho a i.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Vyššia životná úroveň • Vyššie mzdy • Pracovné a obchodné príležitosti • Osobný a kariérny rozvoj • Možnosti vzdelávania a štúdia • Sociálne a zdravotné zabezpečenie • Ochrana a bezpečie • Práva a slobody, občianska a politická participácia • Zjednotenie rodiny • „Migration networks“ (komunity občanov z tej istej krajiny/ oblasti, ktoré sú v zahraničí a sú podporou pri usadení sa v novej krajine) • Zdravšie a bezpečnejšie životné prostredie

	Krajina pôvodu	Prijímajúca krajina
Pozitívna migrácie:	<ul style="list-style-type: none"> • Remitencie a súvisiace zvýšenie životnej úrovne obyvateľstva a jeho výdavkov; zvýšenie HDP krajiny • Získanie know-how (po návrate migranta do krajiny pôvodu) • Zníženie nezamestnanosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Riešenie demografických problémov • Vykrytie oblastí pracovného trhu, o ktoré nie je záujem • Brain gain¹⁴ (získanie znalostí, odbornosti a zručností migrantov bez doterajších nákladov na ich vzdelanie, sociálnu a zdravotnú starostlivosť atď.) • Diverzifikácia pracovného trhu • Tvorba nových pracovných miest a podnikateľských príležitostí • Zvyšovanie zamestnanosti obyvateľstva • Dane a povinné odvody štátu • Udržanie a rast HDP na udržanie životnej úrovne, výdavkov štátu a dôchodkového zabezpečenia obyvateľov • Transfer know-how a inovácií • Flexibilná a dynamická pracovná sila s nižšími personálnymi nákladmi • Lacnejšie tovary a služby • Rôznorodosť spoločnosti
Negatívna migrácie:	<ul style="list-style-type: none"> • Brain drain (únik mozgov)¹⁵ • Sociálne dopady rozdelenia rodín 	<ul style="list-style-type: none"> • Brain waste (plytvanie kvalifikačným potenciálom)¹⁶ • Dopad na pracovné trhy – vyššia nezamestnanosť pri nesprávnom manažmente migrácie, stagnácia/znižovanie miezd • Menej stabilná pracovná sila • Závislosť na sociálnom systéme • Zraniteľné postavenie migrantov na trhu práce • Negatívny dopad na odlúčených migrantov • Sociálne napätie medzi pôvodným obyvateľstvom a migrantmi, xenofóbne postoje verejnosti • Potenciálne ohrozenie bezpečnosti (terorizmus, rasizmus, obchodovanie s ľuďmi, pašeráctvo, nárast kriminality)

14 Brain gain – hosťujúca krajina získava kvalifikovaný ľudský kapitál. Krajina nemusí investovať do vzdelania pracovníka a ten bude prínosom pre ekonomiku krajiny.

15 Brain drain – súvisí s permanentnou alebo dlhodobou medzinárodnou migráciou kvalifikovaných osôb z krajiny, ktorá investovala do ich vzdelania a získania zručností. Ich odchodom prichádza o týchto pracovníkov, ktorí použijú svoju kvalifikáciu, znalosti,

zručnosti a kompetencie v prospech inej krajiny a v domácej krajine dochádza k úniku ľudského, znalostného a v tomto dôsledku aj ekonomického kapitálu.

16 Brain waste – migranti sa neuplatnia v oblasti, v ktorej disponujú kvalifikačnými zručnosťami. V prijímajúcej krajine získajú zamestnanie, ktoré si vyžaduje nižšie alebo minimálne vzdelanie, t. j. nezodpovedá ich kvalifikácii, znalostiam, zručnostiam a schopnostiam.

Dobrovoľná migrácia

Dobrovoľná migrácia je podmienená slobodnou voľbou migranta. Vo väčšine prípadov sú to ekonomické dôvody, vtedy hovoríme o ekonomickej migrácii. V situácii, keď v rozvojových krajinách dochádza k vysokému nárastu populácie a ekonomická situácia sa zlepšuje len postupne, otvorené pracovné trhy rozvinutých krajín sa stávajú cieľom pre čoraz väčší počet migrantov. V rozvinutých krajinách demografický vývoj smeruje k znižovaniu populácie a tento jav sa odráža aj na nedostatku pracovných síl. Táto situácia motivuje migrantov z rozvojových krajín, aby získali prístup na pracovný trh rozvinutých krajín.

Medzinárodná pracovná migrácia je definovaná ako pohyb ľudí z jednej krajiny do druhej za účelom zamestnania. Dnes sa odhaduje, že 105 miliónov ľudí pracuje v inej krajine ako v krajine svojho narodenia. Mobilita pracovných síl sa stala kľúčovým rysom globalizácie a globálnej ekonomiky s celkovými príjmami migrujúcich pracovníkov 440 miliárd dolárov v roku 2011.¹⁷

Vedeli ste, že:

Podľa štúdie Svetovej banky toky remitencií do rozvojového sveta v roku 2012 presiahli 406 miliárd dolárov (6,5 % medziročný nárast) a toky celosvetových remitencií sa odhadujú na 534 miliárd dolárov?¹⁸

Riadená pracovná migrácia môže predstavovať potenciál pre migrantov a ich komunity, krajiny pôvodu i pre zamestnávateľov. Migrácia za prácou pomáha krajinám pôvodu zmierňovať tlaky na trhu práce a prispieva k rozvoju danej krajiny zasielaním remitencií, odovzďávaním know-how, vytváraním podnikateľského prostredia a obchodných sietí.

17 Migration and Remittances Factbook 2011, The World Bank, 2011, s. x. (<http://siteresources.worldbank.org/INTLAC/Resources/Factbook2011-Ebook.pdf>) (citované 11. 3. 2013)

18 Migration and Development Brief. Migration and Remittances Unit, The World Bank, 2012, s. 1. (<http://siteresources.worldbank.org/INTPROSPECTS/Resources/334934-1288990760745/MigrationDevelopmentBrief19.pdf>) (citované 11. 3. 2013)

Vedeli ste, že:

Podľa Zväzu nemeckých priemyselných a obchodných komôr nemeckému hospodárstvu chýbalo (v roku 2010) asi 400-tisíc inžinierov a odborne vyškolených pracovníkov? Krajina tým prichádza ročne o 25 miliárd eur, teda približne jedno percento hospodárskeho rastu. (TASR, 18. 10. 2010)

Už v roku 2006 chýbalo v Nemecku 50-tisíc technických pracovníkov? Podľa Asociácie nemeckých inžinierov každá neobsadená pozícia technika znamená stratu ďalšieho 2,3 pracovného miesta, alebo naopak – každé obsadené miesto technika pomôže pri vzniku ďalšieho 2,3 nového pracovného miesta. (Aktuálne.sk, 12. 3. 2011)

Nútená migrácia

Podľa odhadov OSN bolo v roku 2010 na celom svete 43,7 milióna ľudí nútených opustiť svoje domovy. Je to najvyšší počet za posledných 15 rokov. Tento odhad zahŕňa 15,4 milióna utečencov, 27,5 milióna vnútorne presídlených osôb a ďalších viac ako 800 tisíc žiadateľov o azyl.¹⁹

Prehľad krajín, ktoré prijali v roku 2010 najviac utečencov²⁰

Krajina	Počet utečencov
Pakistan	1 900 600
Irán	1 073 400
Sýria	1 005 500
Nemecko	594 300
Jordánsko	450 900
Keňa	402 900
Čad	347 900
Čína	301 000
Spojené štáty	264 600
Veľká Británia	238 100

Zdroj: UNHCR, 2010.

19 Global trends 2010, UNHCR, 2011, s. 5. (<http://www.unhcr.org/4dfa11499.html>) (citované 11. 3. 2013)

20 Global trends 2010, s. 14.

Integrácia migrantov

Integračná politika štátu vo vzťahu k migrantom je súčasťou štátnej migračnej politiky. Okolnosti príchodu migrantov do novej krajiny a pripravenosť obyvateľstva prijímať migrantov vo veľkej miere ovplyvňujú postavenie migrantov a možnosti ich postupnej integrácie.²¹

Integrácia

Vo všeobecnosti možno integráciu migrantov charakterizovať ako proces, počas ktorého dochádza k približovaniu sa domáceho obyvateľstva a migrantov žijúcich v krajine do jednej spoločnosti. Ide o obojstranný proces, ktorý si vyžaduje prispôsobovanie zo strany migrantov na jednej strane a vytvorenie podmienok pre integráciu migrantov na strane druhej.

Modely integrácie

Rôzne štáty uplatňujú rôzne modely integrácie, ktoré vychádzajú zo špecifických historických, politických, ekonomických či sociálnych daností každej krajiny. V praxi sa jednotlivé modely menia, prispôbujú novým okolnostiam a výzvam a nezriedka sa navzájom aj prelínajú. Odborná literatúra spravidla uvádza štyri modely, ktoré sa čiastočne prekrývajú so stratégiami adaptácie, ktoré sú uvedené vyššie.

- **Segregačný model**

Umožňuje vstup migrantov zväčša len do jednej sféry života spoločnosti, najmä na trh práce. Počíta sa totiž tým, že po určitom období sa migranti za prácou vrátia domov, tento model od nich neočakáva integráciu do väčšinovej spoločnosti, nechotne im priznáva politické a občianske práva a z tohto dôvodu je silne diskriminačný. V Európe donedávna uplatňovali tento model Nemecko, Rakúsko a Švajčiarsko.

- **Asimilačný model**

Uprednostňuje jednostranný intenzívny proces adaptácie migrantov do prijímajúcej spoločnosti. Imigrantom je síce umožnené pomerne rýchlo a bezproblémovo sa integrovať a získať totožné práva, ako majú domáci obyvatelia, ale za cenu takmer úplnej straty vlastnej kultúry, hodnôt, tradícií, príp. jazyka a náboženstva, ktoré by mali prebrať z prijímajúcej spoločnosti. Tento prístup môže vyvolávať pocit „vykorenenosti“ a straty identity, čo sa prejavuje hlavne pri

druhej generácii imigrantov. Ako typický príklad asimilácie prisťahovalcov sa uvádza Francúzsko.

- **Integračný model (v užšom zmysle)**

Tento model predstavuje určitý kompromis: adaptácia je obojsmerná, migranti prispievajú k formovaniu spoločnej kultúry a väčšinová spoločnosť ich rešpektuje a podporuje rôznorodosť, pričom pravidlá definuje štát. Cieľom takejto integrácie je neustále transformovať a posilňovať súdržnosť spoločnosti pri zachovaní jej hodnôt. Tento model nezdôrazňuje skupinové práva migrantov, skôr uprednostňuje individuálnu občiansku integráciu. Integrácia v užšom zmysle slova je charakteristická pre väčšinu krajín EÚ a pre USA.

- **Multikultúrny model**

Plne akceptuje skupinovú identitu, odlišnosti a špecifické črty migrantov a ich kultúr, čím v prijímajúcej spoločnosti rozvíja kultúrnu rozmanitosť (diverzitu). Migranti zostávajú jasne odlišiteľní od prijímajúcej spoločnosti, ktorá im môže poskytovať viaceré výhody. Tento model je typický napr. pre Švédsko, Austráliu či Kanadu. Udalosti posledných rokov vo svete však znásobili kritiku multikulturalizmu: argumentuje sa čiastočným uzatváraním jednotlivých komunit migrantov až ich dobrovoľnou izoláciou a nerešpektovaním základných noriem a hodnôt väčšinovej spoločnosti či iných menšín. Preto sa v súčasnosti od rýdzeho multikulturalizmu zväčša ustupuje.

²¹ Prevzaté a krátené z: Bargerová, Z. – Divinský, B., Integrácia migrantov v Slovenskej republike. Výzvy a odporúčania pre tvorcov politik, Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2008, s. 19 – 20. (<http://mic.iom.sk/sk/uzitocne/na-stiahnutie/category/12-ostatne.html>) (citované 11. 3. 2013)

Migrácia a Slovensko

Slovenská republika zaznamenala od svojho vstupu do Európskej únie a do schengenského priestoru viacero zmien v oblasti migrácie, ktoré predstavoval najmä nárast legálnej migrácie – predovšetkým migrácie za prácou, pokles nelegálnej migrácie a pokles azylovej migrácie.

V porovnaní s krajinami západnej Európy je Slovenská republika z pohľadu počtu komunít migrantov tradične kultúrne homogénna krajina, ktorej sa nedotkol dramatický nárast migrácie v priebehu 20. storočia a ktorá bola donedávna takmer výlučne krajinou pôvodu migrantov.

Podľa štatistík malo Slovensko v roku 2012 spolu 5 410 836 obyvateľov, z čoho 67 877 bolo migrantov s legálnym povolením na pobyt.²² Legálna migrácia na Slovensko v uplynulých rokoch však kontinuálne a výrazne rastie. Od vstupu SR do EÚ v roku 2004 došlo k trojnásobnému nárastu počtu migrantov legálne žijúcich v SR (z 22 108 v roku 2004 na 67 877 v roku 2012). Migranti v súčasnosti tvoria 1,25 % celkového počtu obyvateľov Slovenska – v porovnaní s inými krajinami EÚ je počet migrantov na Slovensku pomerne nízky. Po vstupe krajiny do EÚ sa Slovensko zmenilo z tranzitnej krajiny na cieľovú pre čoraz väčší počet migrantov – podľa výskumného projektu Inštitútu pre verejné otázky (IVO), bolo Slovensko pre dve tretiny opýtaných pracujúcich migrantov konečnou, nie tranzitnou krajinou.²³ S ohľadom na globalizačné a demografické trendy je možné predpokladať, že nárast počtu migrantov na Slovensku bude pokračovať v krátkodobom aj dlhodobom horizonte, ktoré budú viesť k väčšej kultúrnej a náboženskej diverzite v krajine.

22 Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike, ÚHCP P PZ MV SR, 2000 – 2012. (<http://www.minv.sk/?rocnky>). (citované 11. 3. 2013) Počet obyvateľov SR k 31. decembru 2012, Štatistický úrad SR. (<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=63171>) (citované 11. 3. 2013)

23 Filadefiová, J. – Gyárfášová, O. – Sekulová, M., Ekonomické aspekty migrácie a integrácie migrantov z tretích krajín v prostredí Slovenska – správa z výskumu, Inštitút pre verejné otázky, 2011, s. 5. (http://www.ivo.sk/buxus/docs//migracia/IVO_Sprava_z_vyskumu_Migranti_na_slovenskom_trhu_prace_2011.pdf) (citované 11. 3. 2013)

Vedeli ste, že:

Rast populácie migrantov v SR bol v rokoch 2004 – 2008 spomedzi všetkých členských štátov EÚ druhý najvyšší? (Vyšší nárast v uvedenom období zaznamenalo už len Írsko.) Aj napriek tomu zastúpenie migrantov v populácii zostáva na nízkej úrovni (1,25 %).

Slovensko má spomedzi krajín EÚ piaty najnižší podiel migrantov z celkového počtu obyvateľstva (1,25 %)? Nižší podiel migrantov spomedzi krajín EÚ ako Slovensko má Litva (1,04 %), Bulharsko (0,52 %), Rumunsko (0,45 %) a Poľsko (0,12 %).²⁴

Z okolitých krajín má vyšší podiel migrantov napríklad Maďarsko (2,1 %, 209,2 tis.), Česko (4 %, 416,7 tis.) a Rakúsko (10,8 %, 907,4 tis.).

Na konci roka 2012 bol podiel občanov EÚ 63,14 % (42 858) a podiel občanov tretích krajín 36,86 % (25 019). Najvyšší počet migrantov z členských krajín EÚ pochádzal z Českej republiky, Maďarska, Rumunska, Poľska, Nemecka a Rakúska. Najväčšie zastúpenie občanov tretích krajín mala Ukrajina, Srbsko, Ruská federácia, Vietnam, Čína a Kórejská republika.²⁵

24 EMN Bulletin – A Report from the European Migration Network for the period June to September 2012, European Migration Network, 2012. (http://www.emn.sk/phocadownload/emn_bulletins/emn_bulletin_october_2012.pdf) (citované 11. 3. 2013) International Migration Outlook 2012, OECD, 2012, s. 264 (<http://www.npdata.be/BuG/165-NV-A-migratie/OECD-Migration-Outlook-2012.pdf>) (citované 11. 3. 2013)

25 Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2012, ÚHCP P PZ MV SR, 2012, s. 8 – 12. (http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicka_a_cudzinecka_policia/rocnky/rok_2012/2012-rocnka-UHCP-SK.pdf) (citované 11. 3. 2013)

Prehľad podielu migrantov k populácii na Slovensku²⁶

	Celkový počet obyvateľov	Celkový počet migrantov	Podiel migrantov na celkovom počte obyvateľov
2004	5 384 822	22 108	0,41 %
2005	5 389 180	25 635	0,48 %
2006	5 393 637	32 153	0,60 %
2007	5 400 998	41 214	0,76 %
2008	5 412 254	52 706	0,97 %
2009	5 424 925	58 322	1,08 %
2010	5 435 273	62 584	1,15 %
2011	5 404 322	66 191	1,23 %
2012	5 410 836	67 877	1,25 %

Zdroj: Štatistický úrad SR a ÚHCP P PZ MV SR.

Z hľadiska krajín pôvodu tradične najpočetnejšou kategóriou migrantov žijúcich na Slovensku predstavujú občania susedných krajín (Českej republiky, Maďarska, Poľska a Ukrajiny), ktorých k Slovensku často viažu hlbšie pracovné, rodinné a iné sociálne väzby. Ďalšou významnou skupinou migrantov sú občania juho- a východoeurópskych krajín (Rumunsko, Bulharsko, Rusko, Srbsko). Pristáhovalci z týchto krajín sformovali svoje komunity v SR v minulosti, pričom ich rady priebežne rozširujú krajanmi prichádzajúci za štúdiom, prácou alebo z rodinných dôvodov.

Vedeli ste, že:

Typický migrant na Slovensku pochádza z niektorej členskej krajiny EÚ, je mladší muž (25 – 34 rokov) a má vyššie vzdelanie (stredoškolské s maturitou alebo vysokoškolské)?

Najväčšou komunitou migrantov na Slovensku sú občania Českej republiky?²⁷

²⁶ Všeobecné charakteristiky počtu obyvateľov 2000 – 2012, Štatistický úrad SR. (<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=2213> a <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=63171>) (citované 11. 3. 2013)
Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike, ÚHCP P PZ MV SR, 2000 – 2012. (<http://www.minv.sk/?rocniky>) (citované 11. 3. 2013)

²⁷ Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2012, tamtiež, s. 9.

Významnejší nárast počtu migrantov nastal v prípade migrantov z Rumunska, ktorí sem po vstupe krajiny do EÚ prichádzali predovšetkým ako pracovní migranti. Dynamicky rozvíjajúcou sa kategóriou legálnych migrantov v SR v uplynulých rokoch sú občania Vietnamu, Číny a Južnej Kórey (spolu tvoria 8 % počtu populácie migrantov v SR).

Šesť najpočetnejších skupín občanov EÚ (27) (stav k 31. decembru 2012):²⁸

1. Česká republika – 9 073 osôb (13,4 % všetkých migrantov)
2. Maďarsko – 6 542 osôb (9,6 % všetkých migrantov)
3. Rumunsko – 6 087 osôb (9,0 % všetkých migrantov)
4. Poľsko – 4 795 osôb (7,1 % všetkých migrantov)
5. Nemecko – 3 645 (5,4 % všetkých migrantov)
6. Rakúsko – 1 943 (2,9 % všetkých migrantov)

Desať najpočetnejších skupín občanov tretích krajín na Slovensku (stav k 31. decembru 2012):²⁹

1. Ukrajina – 6 379 osôb (9,4 % všetkých migrantov)
2. Srbsko – 3 682 osôb (5,4 % všetkých migrantov)
3. Ruská federácia – 2 395 (3,5 % všetkých migrantov)
4. Vietnam – 2 055 (3,0 % všetkých migrantov)
5. Čína – 1 835 (2,7 % všetkých migrantov)
6. Kórejská republika – 1 537 (2,3 % všetkých migrantov)
7. USA – 879 (1,3 % všetkých migrantov)
8. Macedónsko – 595 (0,9 % všetkých migrantov)
9. Chorvátsko – 486 (0,7 % všetkých migrantov)
10. Turecko – 374 (0,6 % všetkých migrantov)

Popri migrácii zo sociálnych dôvodov (zlúčenie rodiny, manželstvo migranta so slovenským občanom) je najvýraznejším komponentom legálnej migrácie migrácia za prácou. SR sa v posledných rokoch stala pre migrantov hľadajúcich prácu atraktívnejšou krajinou: v roku 2004 bol počet migrantov zamestnaných v SR 3 351, a aj keď sa v dôsledku globálnej hospodárskej krízy v rokoch 2008 a 2009 nárast pracovnej migrácie na Slovensko spomalil, koncom roku 2011 dosiahol počet zamestnaných migrantov 22 185.³⁰

²⁸ Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2012, tamtiež, s. 9

²⁹ Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2012, tamtiež, s. 12.

³⁰ Zamestnávanie cudzincov na území Slovenskej republiky, Štatistiky Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR. (http://www.upsvar.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky.html?page_id=10803) (citované 11. 3. 2013)

Vedeli ste, že:

Na sto zamestnancov na Slovensku pripadne približne jeden pracujúci migrant?

V roku 2012 na Slovensku pracovali migranti zo 130 štátov?³¹

Medzi pracovnými migrantmi na Slovensku výrazne prevažujú muži, v roku 2011 podiel pracujúcich mužov predstavoval takmer 80 % a 20 % tvorili ženy?³²

Z geografického aspektu najpríťažlivejším pre migrantov je Bratislavský kraj, ako aj samotné mesto Bratislava. Žije tu tretina všetkých migrantov s pobytom na Slovensku.³³ Zastúpenie migrantov v iných krajoch SR súvisí predovšetkým s rozsiahlejšími zahraničnými investíciami v danom regióne (napr. Trnava, Žilina).

Vedeli ste, že:

Bratislavský kraj sa vyznačuje druhou najväčšou relatívnou koncentráciou migrantov v Európe? (Relatívna koncentrácia = počet migrantov k počtu obyvateľstva; vyššiu relatívnu koncentráciu má už len Londýn.)

Po Bratislavskom kraji žije najviac migrantov na Slovensku v Trnavskom a Nitrianskom kraji?³⁴

Najnižším podielom migrantov na celkovej populácii sa vyznačuje Banskobystrický a Prešovský kraj a najmenej migrantov žije v Trenčianskom a Banskobystrickom kraji.³⁵

Príbeh migranta z Bulharska

Bol som na ceste za Martinou, svojou láskou, ktorú som spoznal počas práce v Amerike. O Slovensku som nevedel takmer nič. Netrvalo mi dlho, kým som zistil, že spoznávať ľudí na Slovensku bez toho, aby som ovládal jazyk, bude dosť ťažké. Moja priateľka so mnou musela chodiť všade ako s malým dieťaťom, keďže nikto nehovoril po anglicky alebo iným jazykom okrem slovenčiny. Ešte ťažšie to však bolo s hľadaním práce. V tom čase ešte Bulharsko nebolo v Únii a Slovensko nebolo k cudzincom vôbec ústretové. Bol som na mnohých pohovoroch, tie však vždy skončili oznámením, že ako Bulhar potrebujem pracovné povolenie. A to zas bolo veľmi ťažké získať. Vyžadovalo to ďalších trinásť dokumentov, veľa čakania a trpezlivosti. No a zamestnávateľa samozrejme nechceli ani čakať, ani sa mi nehrnuli pomáhať. Situácia sa zmenila až keď v roku 2007 Bulharsko a Rumunsko vstúpili do Únie. Dovtedy takmer nedosiahnuteľné povolenie na pobyt sa odrazu stalo nepodstatným detailom.

Príbeh prevzatý a krátený zo zbierky Migrácia ako emócia: Multikultúrna zbierka esejí, aj o „nás“ Bratislava: Nadácia Milana Šimečku, 2009. Ďalšie príbehy migrantov nájdete na: <http://www.mic.iom.sk/dialog/category/pribehy-migrantov>.

Utečenci a žiadatelia o azyl

Počet humanitárnych migrantov vstupujúcich na územie Slovenska odzrkadľujú štatistiky Migračného úradu Ministerstva vnútra SR. V rokoch 2001 – 2004 dosiahol počet žiadateľov o azyl vrchol (11 395 v roku 2004). Počet žiadateľov o azyl od vstupu do EÚ postupne klesá, z 3 549 v roku 2005 na 732 v roku 2012.³⁶

Od roku 1993 bol azyl udelený celkovo 616 osobám. Doplnková ochrana je nižšia forma medzinárodnej ochrany pre osoby, ktorým nebol priznaný štatút azy-lanta. Na Slovensku bola ustanovená v roku 2007 a do roku 2012 bola udelená 498 osobám.³⁷

31 Zamestnávacie cudzincov na území Slovenskej republiky za rok 2012, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, údaje za február 2012. (<http://www.upsvar.sk/buxus/docs/statistic/cudzinci/2012/Webcudzinci201202.xls>) (citované 11. 3. 2013)

32 Zamestnávacie cudzincov na území Slovenskej republiky, Štatistiky Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR, 2011. (http://www.upsvar.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky/zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2011.html?page_id=30786) (citované 11. 3. 2013)

33 Integrácia migrantov na lokálnej úrovni, Centrum pre výskum etnicity a kultúry, roč. 1, 2011, č. 1, s. 4. (http://www.cvek.sk/uploaded/files/2011_10_integracna_politika_web.pdf) (citované 10. 1. 2013)

34 Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2012, tamtiež, s. 11.

35 Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2012, tamtiež, s. 11.

36 Štatistické údaje MÚ MV SR (<http://www.minv.sk/?statistiky-20>) (citované 10. 1. 2013)

37 Štatistické údaje MÚ MV SR (<http://www.minv.sk/?statistiky-20>) (citované 11. 3. 2013)

Žiadatelia o azyl v období 1993 – 2012 (stav k 31. decembru každý rok)³⁸

Rok	Počet žiadostí o udelenie azylu	Udelený azyl	Podiel udelených azylov zo žiadostí o azyl	Poskytnutá doplnková ochrana	Podiel poskytnutej doplnkovej ochrany zo žiadostí o azyl
1993	96	41	42,71 %	-	-
1994	140	58	41,43 %	-	-
1995	359	80	22,28 %	-	-
1996	415	72	17,35 %	-	-
1997	645	69	10,70 %	-	-
1998	506	53	10,47 %	-	-
1999	1 320	26	1,97 %	-	-
2000	1 556	11	0,71 %	-	-
2001	8 151	18	0,22 %	-	-
2002	9 743	20	0,21 %	-	-
2003	10 358	11	0,11 %	-	-
2004	11 395	15	0,13 %	-	-
2005	3 549	25	0,70 %	-	-
2006	2 849	8	0,28 %	-	-
2007	2 642	14	0,53 %	82	3,10 %
2008	909	22	2,42 %	66	7,26 %
2009	822	14	1,70 %	98	11,92 %
2010	541	15	2,77 %	57	10,54 %
2011	491	12	2,44 %	91	18,53 %
2012	732	32	4,37 %	104	14,21 %
Spolu	57 219	616	1,08 %	498	8,12 % (2007 – 2012)

Zdroj: Migračný úrad MV SR a vlastný výpočet.

Demografické trendy na Slovensku

Počet obyvateľov Slovenska od polovice deväťdesiatych rokov 20. storočia stagnuje. Podľa OSN sa celkový počet obyvateľov Slovenska do roku 2050 zníži z terajších 5,4 na 4,9 – 4,6 mil. Zároveň sa budú prejavovať ďalšie negatívne črty populačného vývoja – bude akcelerovať starnutie slovenskej populácie, rásť podiel dôchodcov na úkor detskej zložky, znižovať sa podiel ekonomicky aktívnych/zamestnaných osôb, prudko sa zvýši podiel pracujúcich vo veku 55 – 64 rokov a i. Migrácia sama osebe nepredstavuje náhradu za proces starnutia populácií rozvinutých krajín, môže byť ale nástrojom na jeho určité zmiernenie.

38 Tamtiež.

V prípade Slovenskej republiky sa predpokladá, že zhruba po roku 2015 alebo 2020 starnutie a nedostatok pracovných síl budú citelné a potreba a objem imigrácie do krajiny sa zintenzívni. Slovenský expert na migráciu Boris Divinský odhaduje, že do roku 2050 by Slovensko malo zahraničným sťahovaním získať kumulatívne približne 110- až 200-tisíc migrantov všetkých kategórií.³⁹

Rámcový dokument *Dlhodobá vízia rozvoja slovenskej spoločnosti*⁴⁰, ktorú vypracoval Ekonomický ústav

39 Divinský, B., Migračné trendy v Slovenskej republike po vstupe krajiny do EÚ (2004 – 2008), s. 104 – 105.

40 Šikula, M., Dlhodobá vízia rozvoja slovenskej spoločnosti, Ekonomický ústav SAV, 2008, 217 s.

SAV, zahŕňa analýzu vývoja spoločnosti v SR od konca prvej dekády 21. storočia do roku 2030. Podľa analýzy hospodársky rast v dlhodobom horizonte môže byť limitovaný deficitom pracovníkov a vývoj v SR jednoznačne povedie k deficitu pracovnej sily. Vízia uvádza viacero scenárov vývoja z hľadiska rýchlosti konvergencie hospodárskej výkonnosti SR vyjadrenej ako percento priemernej úrovne hospodárskej výkonnosti EÚ15.

Odhadovaná potreba a nedostatok pracovnej sily (zaokrúhl.)

Úroveň HDP na obyvateľa EÚ15 dosiahnutá Slovenskom do roku 2030	Počet potrebných pracovníkov (v tisícoch)	Chýbajúci počet pracovníkov (v tisícoch)
75 %	2 400 – 2 450	320 – 420
80 %	2 500 – 2 600	450 – 550
90 %	2 550 – 2 650	500 – 600
100 %	2 650 – 2 800	580 – 720

Zdroj: Dlhodobá vízia rozvoja slovenskej spoločnosti.

Tabuľka znázorňuje, že aj najmenej optimistický scenár, v prípade ktorého očakávaná výkonnosť hospodárstva Slovenskej republiky do roku 2030 dosiahne len 75 % priemernej hospodárskej výkonnosti EÚ15, vytvorí na pracovnom trhu nedostatok na strane ponuky na úrovni 320 000 až 420 000 pracovníkov. V prípade scenára, ktorý predpokladá dobehnutie hospodárskej výkonnosti EÚ15 na úrovni 100 %, by nedostatok pracovnej sily dosiahol až 720 000 pracovníkov.

Takýto závažný nedostatok pracovnej sily je možné podľa vízie riešiť len kombináciou rôznych politík, najmä týchto:⁴¹

- populačná a rodinná politika;
- mobilizácia interných zdrojov;
- migračná politika.

Autori vízie predpokladajú, že slovenský pracovný trh by mohol získať približne 150 000 pracovníkov z tretích krajín prostredníctvom migrácie. V súvislosti s nárastom migrácie sa vo vízii spomína možná potreba zavedenia kombinovaného povolenia (na prácu a dlhodobý pobyt), ktoré by do určitej miery zvýšilo atraktivitu Slovenska pre migrujúcich pracovníkov.

41 Šikula, M., tamtiež, s. 90.

Mýty a stereotypy o migrantoch

V rámci výskumného projektu Migrácia v Slovenskej republike po vstupe do EÚ (2004 – 2008) IOM spracovala štúdiu⁴² o postojoch slovenskej verejnosti k cudzincom⁴³ a k zahraničnej migrácii. Výskum IOM konštatoval, že slovenská verejnosť má o migrantoch a ich živote na Slovensku „pomerné slabé vedomosti“ a „aktívne tieto informácie nevyhľadáva“, čo má za následky „stereotypnosť v nazeraní na cudzie kultúry“ či „jednodimenziálnosť pri posudzovaní príčin migrácie“.⁴⁴ Štúdiá poukazuje na fakt, že obyvatelia Slovenska majú relatívne málo osobných skúseností s migrantmi (až 86 % nežilo dlhšie v zahraničí alebo nemá skúsenosť s migrantom) a majú málo znalostí o migrantoch, často formovaných len informáciami z médií bez dostatočného kontextu.

Svoje názory o migrácii a migrantoch si vytvárajú na základe mylných predstáv, predsudkov a nesprávnych informácií. Pre tieto faktory spoločnosť nemá možnosť zmeniť tradičné stereotypy a búrať predsudky, ktoré pretrvávajú, cez proces socializácie sa legitimizujú a stávajú súčasťou hodnôt spoločnosti. Tieto faktory majú rozhodujúci vplyv na správanie sa majoritnej spoločnosti voči príslušníkom menšín.

Kvantitatívny výskum, ktorý pre IOM vykonala agentúra FOCUS v októbri 2009 na reprezentatívnej vzorke 1 053 respondentov, zdokumentoval viacero takýchto mýtov. Uvádzame ich prehľad spolu s komentárom o skutočnej situácii.

„Na Slovensku žije vysoký počet cudzincov“

V porovnaní s inými krajinami EÚ je počet migrantov na Slovensku pomerne nízky. Podľa Štatistického úradu SR malo Slovensko v roku 2012 spolu 5 410 836 obyvateľov, z čoho 678 777 bolo migrantov s legálnym povolením na pobyt. Inými slovami, migranti tvoria 1,25 % celkového počtu obyvateľov Slovenska. Väčšina migrantov pochádza z EÚ (63,14 %) a zvyšok sú občania tretích krajín (36,86 %, tvoria 0,46 % populácie SR).

Ľudia preceňujú pomer migrantov na celkovej populácii – najmä tých migrantov, s ktorými sa osobne stretávajú a ktorých farba pleti a iné vonkajšie črty sa podstatne

42 Vašečka, M., Postoje verejnosti k cudzincom a zahraničnej migrácii v Slovenskej republike, Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2009. (<http://www.iom.sk/sk/aktivita/integracia-migrantov/dokumenty?download=22%3Apostoje-verejnosti>)

43 V tejto podkapitole zachováme v uvádzaných stereotypoch použitie výrazu „cudzinec“, ktorý bol pôvodne použitý vo výskume postojev verejnosti k cudzincom a zahraničnej migrácii v SR. Pod pojmom „migrant“ a pojmom „cudzinec“ sa rozumie to isté.

44 Vašečka, M., tamtiež, s. 56, 61 a 91.

líšia od domáceho obyvateľstva. Skúsenosti obyvateľstva s migrantmi sa často obmedzujú na kontakty s tými najnápadnejšími zahraničnými občanmi, ktorými sú najmä pracovníci a podnikatelia pochádzajúci z Ázie. Napriek skutočnosti, že počet osôb ázijského pôvodu pochádzajúcich z krajín, ako je Vietnam, Čína, Kórejská republika a Thajsko, tvorí len 8 % celkového počtu migrantov žijúcich na Slovensku (5 605 osôb).⁴⁵

Tu je dôležité poznamenať, že verejnosť zväčša považuje za migrantov tých ľudí, ktorí majú inú farbu pleti alebo odlišné črty tváre. V mnohých prípadoch títo ľudia už získali štátne občianstvo SR, alebo ide už o druhú či tretiu generáciu narodenú na Slovensku.

„Cudzinec na Slovensku je utečenec“

Na základe správ o utečencoch z médií, v ktorých prevládajú správy o osobách zadržaných z dôvodu nelegálneho prekročenia hranice alebo žiadajúcich o azyl na Slovensku a príbehy o ľuďoch trpiacich v dôsledku občianskej alebo miestnej vojny či prírodnej katastrofy v rôznych častiach sveta – prevláda v očiach obyvateľstva obraz migrantov ako utečencov.

V období rokov 1993 – 2012 Slovensko zaznamenalo 57 219 žiadostí o azyl (z toho od roku 2008 sa počet žiadostí pohybuje medzi 500 a 900 ročne). Z celkového počtu bol azyl udelený 616 žiadateľom (1,08 % všetkých žiadostí) a ďalším 498 osobám bola poskytnutá doplnková ochrana (8,12 % všetkých žiadostí od roku 2007, odkedy Slovensko poskytuje tento druh medzinárodnej ochrany).

Tieto počty (616 azylantov, 498 osôb s doplnkovou ochranou) sú v porovnaní s celkovou populáciou (5 410 836) a s populáciou migrantov na Slovensku (67 877) nízke.

„Cudzinci sú ekonomickou záťažou pre štátny rozpočet. Štátny rozpočet sa môže dostať pod veľký tlak pre vyplácanie vysokých sociálnych dávok cudzincom“

Podľa štatistických údajov pochádza typický migrant na Slovensku z členskej krajiny EÚ, patrí do vekovej skupiny 25 – 34 rokov, má relatívne vysoké vzdelanie (stredoškolské alebo vyššie vzdelanie), je muž, pracuje, je aktívny a stará sa o svoju domácnosť. Okrem toho je zodpovedný za platbu všetkých daní a povinných odvodov z príjmu, ktorý mu vyplýva zo zmluvy alebo z podnikateľskej činnosti, pričom dodržiava právny stav a zákony Slovenskej republiky, ktoré platia rovnako pre všetkých.

⁴⁵ Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2012, tamtiež, s. 9.

Podiel migrantov v produktívnom veku v roku 2010 dosiahol skoro 90 %. To znamená, že prevažná väčšina migrantov na Slovensku je alebo môže byť ekonomicky aktívna.⁴⁶

Migrant z krajiny mimo EÚ⁴⁷ musí spolu so žiadosťou o udelenie povolenia na pobyt predložiť dokumentáciu o finančných prostriedkoch na pokrytie jeho pobytu na Slovensku, pričom musí preukázať, že má k dispozícii finančné zabezpečenie pobytu vo výške životného minima na každý mesiac pobytu, najviac však na obdobie 12 mesiacov (v prípade živnostníka je to 20-násobok životného minima a konateľa obchodnej spoločnosti 100-násobok životného minima) v prípade žiadosti o prechodný pobyt.

Prechodný pobyt sa migrantovi môže udeliť na jeden špecifický účel, ktorým môže byť podnikanie, zamestnanie, štúdium, osobitné činnosti, výskum a vývoj, zlúčenie rodiny, plnenie povinností civilnými zložkami ozbrojených síl a iné špecifické účely. Prechodný pobyt sa udeľuje na dobu trvania účelu pobytu a je možné ho predĺžiť (aj opakovane) na maximálne tri až päť rokov. Keď cudzinec žiada o predĺženie prechodného pobytu, musí preukázať finančné zabezpečenie pobytu vo výške životného minima na každý mesiac pobytu, najviac však na obdobie 12 mesiacov. Pri obnovení pobytu na účely podnikania je povinný predložiť potvrdenie o tom, že uhradil všetky daňové a colné záväzky, poisťné na zdravotné a sociálne poistenie.

V prípade, že účel prechodného pobytu pominie migrantovi pred skončením platnosti pobytu (napr. predčasné ukončenie štúdia, ukončenie alebo pozastavenie živnosti) a ak migrant nepožiada o obnovenie prechodného pobytu alebo zmenu účelu prechodného pobytu, alebo, v prípade splnenia podmienok, o niektorý typ trvalého pobytu, dochádza k zrušeniu pobytu a migrant musí opustiť Slovenskú republiku a schengenský priestor. V špecifických prípadoch (napr. zánik zamestnania výpovedou, riadne skončenie štúdia na vysokej škole, úspešné vykonanie maturitnej skúšky) sa pri predčasnom skončení účelu pobytu uplatňuje tzv. ochranná 30-dňová doba, počas ktorej nedochádza k zrušeniu pobytu, pobyt sa naďalej považuje za oprávnený a migrant ju môže využiť na vybavenie pobytových formalít, prípadne na zariadenie vycestovania z územia Slovenska. Ak mu bola zamietnutá žiadosť o obnovenie alebo zmenu účelu prechodného pobytu alebo mu bol prechodný pobyt

⁴⁶ Divinský, B.: Migračné trendy v Slovenskej republike po vstupe krajiny do EÚ (2004 – 2008), s. 32, aktualizácia: IOM, november 2012.

⁴⁷ Pre občanov krajín EÚ platia samostatné ustanovenia.

zrušený, je povinný vycestovať do 30 dní od vykonateľnosti tohto rozhodnutia.

Nárok na vyplácanie dávok podpory v nezamestnanosti a úhrady poisťného zdravotného poistenia zo strany štátu v prípade nezamestnanosti majú len držiteľia trvalého pobytu v SR.

Držiteľia trvalého pobytu na päť rokov a trvalého pobytu na neobmedzený čas nemôžu požiadať o pomoc v hmotnej núdzi, pretože by došlo k zrušeniu ich trvalého pobytu.

„Cudzinci berú prácu Slovákom“

SR sa v posledných rokoch stala pre cudzincov hľadajúcu prácu atraktívnejšou krajinou: v roku 2004 bol počet cudzincov zamestnaných v SR 3 351, a aj keď sa v dôsledku globálnej hospodárskej krízy v rokoch 2008 a 2009 nárast pracovnej migrácie na Slovensko spomalil (a v súčasnosti stagnuje), koncom roku 2011 dosiahol počet zamestnaných cudzincov 22 185 (viac ako $\frac{3}{4}$ sú pracujúci z EÚ) a počet podnikajúcich cudzincov 12 413. Pracujúci cudzinci celkovo tvorili 1,47 % z celkového počtu 2,35 mil. pracujúcich obyvateľov SR (stav v roku 2011).

Úrady práce pri žiadosti o pracovné povolenie robia test trhu, či nie je v evidencii uchádzačov o zamestnanie slovenský občan, ktorý by splňal podmienky zamestnávateľa. (Pravda, 3. 2. 2013) Ak nie je možné prijať slovenského občana, miesto môže obsadiť cudzí štátny príslušník, ktorý bude splňať kvalifikačné kritériá pre danú pozíciu. Z toho vyplýva, že migranti sú prospechom pre domácu ekonomiku – mnohí robia práce, o ktoré domáci nemajú záujem, t. j. vyplňajú medzery v rámci práce a zručností na slovenskom trhu práce. Prispievajú tým k rastu ekonomiky – podľa expertného odhadu odborníka na zahraničnú migráciu Borisa Divinského (19. 1. 2012) príspevok pracujúcich cudzincov k tvorbe HDP Slovenskej republiky bol za rok 2011 vo výške 1,5 % (HDP SR v roku 2011 vo výške 69 mld. eur, t. j. 1 mld. eur).

Podľa výskumu IOM demografický vývoj migrantov na Slovensku, ich vzdelanie a umiestnenie na pracovnom trhu znamenajú prínos pre Slovensko (napr. prispievajú k rastu HDP), nie stratu.⁴⁸ Podľa Správy o svetovej migrácii⁴⁹ výskumy o vplyvoch imigrácie v tradičných imigračných krajinách ukazujú, že migrácia nemá dlhodobý negatívny vplyv na mieru nezamestnanosti miestneho obyvateľstva, migranti prispievajú k ekonomickému rozvoju krajiny a migrácia môže viesť k vytvoreniu nových

48 Vašečka, M., tamtiež, s. 22.

49 Appave, G. – Laczo, F., World Migration Report 2011, International Organization for Migration, 2011, s. 28. (http://publications.iom.int/bookstore/free/WMR2011_English.pdf) (citované 11. 3. 2013)

pracovných miest. Pokles natality a rast skupiny populácie v postproduktívnom veku spôsobuje, že rýchlo rastúca ekonomika nemôže vždy uspokojiť svoje vlastné potreby trhu práce (aj pri vyššej miere nezamestnanosti) a nedostatky v počtoch a typoch pracovníkov s požadovanou kvalifikáciou sa stávajú prekážkou rastu, ktoré pomáhajú prekonať práve migranti. Tí zvyčajne dopĺňajú trh práce – pokrývajú nedostatkové profesie, ktoré vzdelávací systém nebol schopný vyplniť, alebo zastávajú prácu, ktorú miestni ľudia nie sú ochotní prijať. Služby, ktoré migranti dostávajú, kompenzujú daňami, ktoré odvádzajú do štátneho rozpočtu, a ak sa migrant rozhodne opustiť hostiteľskú krajinu, tá benefituje z jeho daní a nemusí znášať ďalšie náklady na jeho sociálnu či zdravotnú starostlivosť. Čistý príspevok migrantov do ekonomiky krajiny je často vyšší ako u domácich obyvateľov, pretože krajina spravidla nemá náklady na ich vzdelávanie alebo odbornú prípravu. Rastie počet krajín, ktoré uznávajú, že migranti môžu budovať cezhraničný sociálny kapitál, že kultúrna rôznorodosť môže poskytnúť impulz pre stimuláciu podnikania a spoločnosti s kultúrne rôznorodou pracovnou silou patria medzi najziskovejšie.⁵⁰

„Cudzinci rozširujú nebezpečné choroby“

Vo väčšine prípadov musí migrant do 30 dní od prevzatia dokladu o pobyte na Slovensku predložiť policajnému oddeleniu potvrdenie o tom, že je zdravotne poistený na Slovensku, a lekárske posudok o tom, že netrpí chorobou ohrozujúcou verejné zdravie. V prípade, že lekárske posudok nepredloží včas, udelený prechodný alebo trvalý pobyt sa môže zrušiť.

Neexistuje žiadny zaznamenaný prípad rozšírenia nebezpečných chorôb migrantmi.

„Kriminalita cudzincov môže postupne narastať“

„V roku 2011 bolo na Slovensku vznesené obvinenie proti 56 968 osobám, čo je o 969 ľudí menej, ako v roku 2010. ... Prokuratúra zaznamenala mierny nárast kriminality vo vzťahu k cudzincom, u ktorých bolo vznesené obvinenie proti 1 111 osobám, čo je o 52 viac ako v roku 2010, no o 50 cudzincov menej v porovnaní s rokom 2009.“ (TASR, 5. 9. 2012)

Kriminalita migrantov sa udržuje na rovnakej úrovni. Počet migrantov stúpol z 58 322 v roku 2009 na 62 584 v roku 2010 a na 66 191 v roku 2011, t. z. pomer vznesených obvinení vzhľadom k celkovému počtu migrantov klesá (1,99 % v roku 2009 v porovnaní s 1,69 % v roku 2010 a 1,68 % v roku 2011).

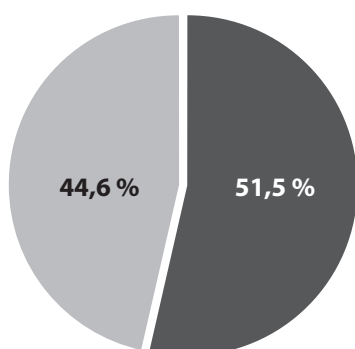
50 World Migration Report 2011, s. xiv.

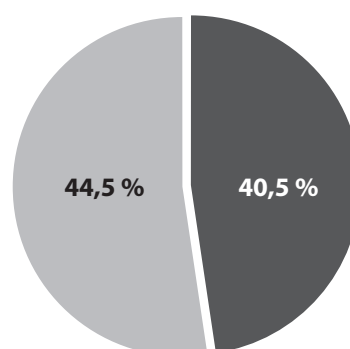
Aj keď sa média usilujú o objektivitu poskytovaných informácií a uvádzajú pozitívne i negatívne správy o migrantoch, najčastejšie sa o migrantoch informuje v súvislosti s nelegálnou alebo trestnou činnosťou. Slovenskí novinári spracúvajú tému migrácie a súvisiace témy na základe dostupných dokumentov a informácií. Podmienky televíznych reportáží či článkov v tlačových médiách a limitované personálne kapacity však často neumožňujú dostať sa k jadrú problému a dostatočne vysvetliť problematiku.

Postoje verejnosti k migrantom a zahraničnej migrácii v SR

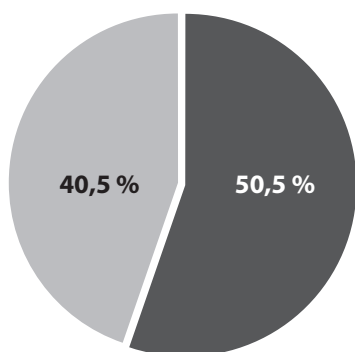
Pre zaujímavosť ešte pripájame ďalšie výsledky zo spomínaného reprezentatívneho výskumu agentúry FOCUS pre IOM. Na prvých štyroch grafoch sú zobrazené odpovede respondentov na protipólne výroky. Piaty graf obsahuje odpovede respondentov podľa stupnice sociálnej vzdialenosti, šiesty zas osobnú skúsenosť a posledný názory respondentov, ktoré potvrdzujú viacero z vyššie uvedených mýtov a stereotypov.

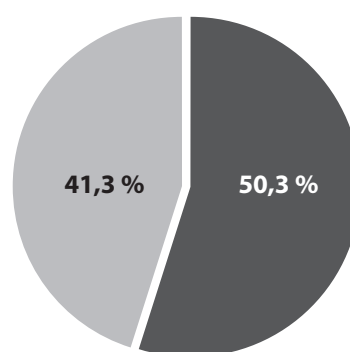
- Na Slovensku by mali žiť ľudia z rôznych kultúr. Obohatilo by to aj nás.
- Slovensko je krajina Slovákov a tak by to malo zostať.

- Bolo by dobré, aby v našom meste/našej dedine žilo čo najviac ľudí z odlišných kultúr. Život by bol zaujímavejší.
- V našom meste/našej dedine by nemali žiť ľudia, ktorí sa kultúrne odlišujú. Spôsobilo by to samé problémy.

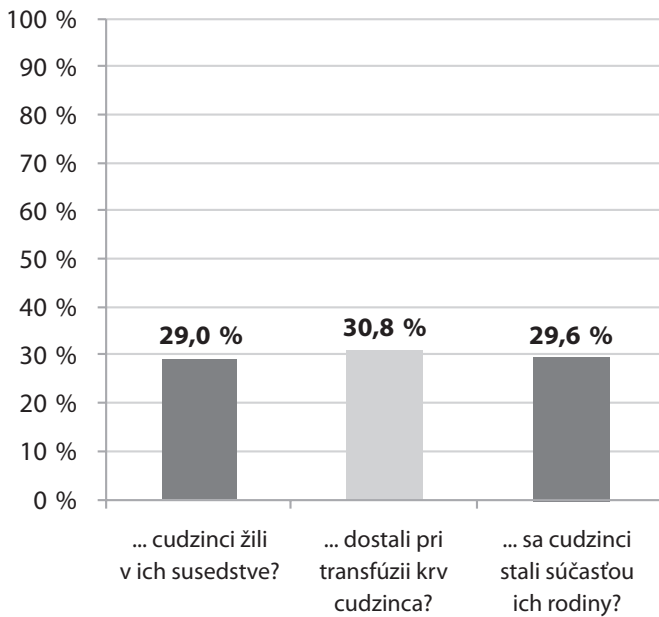
- Som rád/rada, ak som medzi ľuďmi rôznych kultúr. Cítim sa medzi nimi dobre.
- Cítim sa dobre len medzi Slovákami. Iné národnosti mi nevyhovujú.

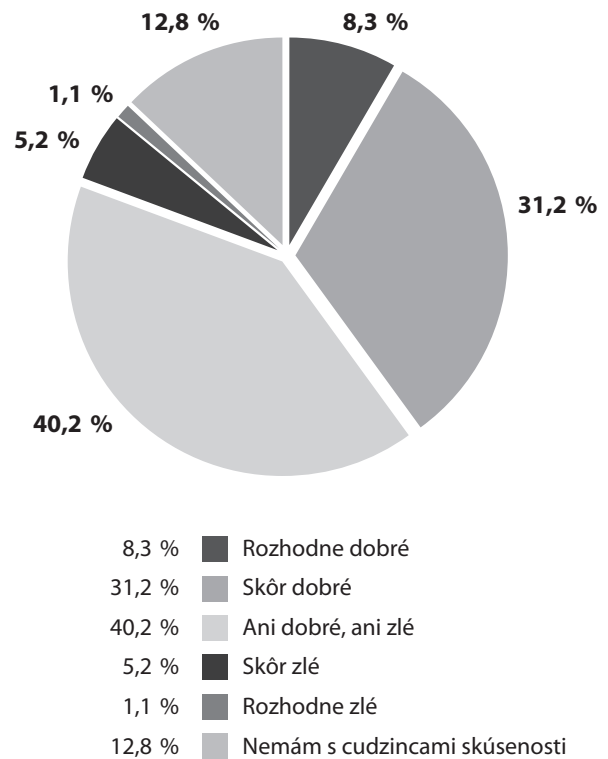
- Ak sa cudzinci žijúci na Slovensku neprispôbia Slovákom, mali by byť obmedzené ich práva.
- Cudzinci žijúci na Slovensku pochádzajú z odlišného kultúrneho prostredia a my by sme im nemali brániť si ho uchovať.

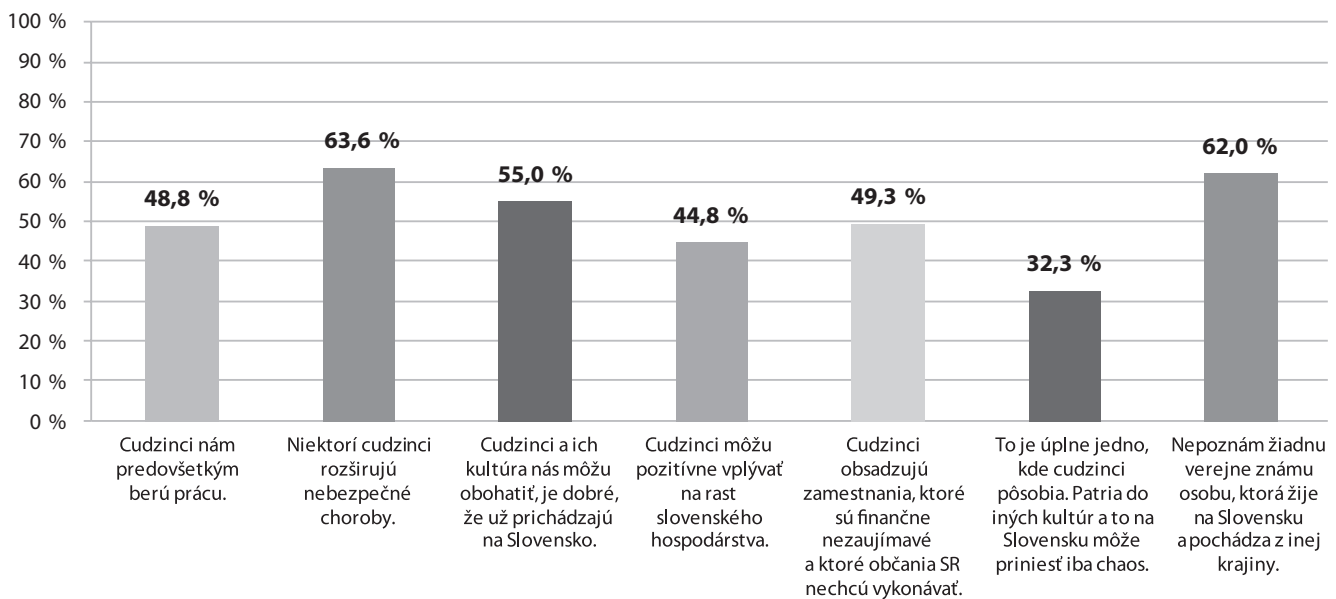
Koľkým ľuďom by podľa vás prekážalo, keby...?

Majú ľudia na Slovensku prevažne dobré, alebo zlé osobné skúsenosti s cudzincami?

S ktorými výrokmi súhlasila viac ako tretina respondentov?

Postup pri práci s filmom Aj my sme tu doma

Pedagóg alebo lektor má dnes k dispozícii množstvo aktivít, ktoré môže využiť v interkultúrnej výchove, resp. vo vzdelávaní v interkultúrnych zručnostiach. Nasledujúca časť materiálu je návrhom, akými spôsobmi je možné pracovať s dokumentárnym filmom *Aj my sme tu doma* a viesť tému migrácie a integrácie migrantov vo vzdelávaní.

Film zobrazuje realitu o migrácii a migrantoch na Slovensku prostredníctvom osobných príbehov troch ľudí, ktorí pochádzajú z rôznych krajín a odlišných kultúr – palestínskeho lekára, kvetinárku z Ukrajiny a podnikateľa z Vietnamu. Obraz dopĺňajú názory domáceho obyvateľstva k migrantom a základné údaje o skutočnej situácii v oblasti migrácie. Film je možné premietnuť aj samostatne, bez ďalších aktivít.

Druhou možnosťou je vytvoriť širší vzdelávací program o migrácii, zostavený z rôznych interaktívnych aktivít vrátane využitia dokumentárneho filmu. Tento materiál obsahuje základný súbor aktivít, ktoré môžete použiť alebo sa nimi inšpirovať pri príprave a vedení vzdelávacieho programu o migrácii v rámci interkultúrnej výchovy alebo vzdelávania odborníkov pracujúcich s migrantmi v interkultúrnych zručnostiach. Stanovenie cieľov, obsahu, metód, foriem a rozsahu vzdelávacieho programu a konečný výber aktivít – z tejto publikácie alebo iných zdrojov – a zostavenie programu závisí od pedagóga, resp. lektora. Aktivity je potrebné vybrať, upraviť a prispôbiť počtu účastníkov, prostrediu, v ktorom vzdelávanie bude prebiehať, úrovni účastníkov (vekovej a mentálnej) a úrovni znalostí a skúseností účastníkov s témou migrácie) a potrebám účastníkov.

Ciele vo vzdelávaní o migrácii

1. Predstaviť migráciu a život migrantov v SR pochádzajúcich z rôznych kultúr a krajín.
2. Predložiť informácie, ktoré pomôžu vytvárať informovaný obraz o migrácii a migrantoch.
3. Otvoriť diskusiu o migrácii, jej príčinách a dôsledkoch, o postojoch verejnosti k migrácii a následkoch predsudkov a stereotypov na migrantov aj samotnú spoločnosť.
4. Znížiť a odbúrať stereotypy a mýty o migrácii a migrantoch a podporiť rozvoj názorov a postojov, ktoré sú založené na podložených a vyvážených informáciách.

Modelové programy

Na uľahčenie prípravy programu ponúkame modelové programy na 45 minút (v prípade, že téme je možné venovať len jednu vyučovaciu hodinu) a 90 minút a 135 minút (v prípade, že téme je možné venovať dve, resp. tri vyučovacie hodiny).

Modelový program na 45 minút:

1. Úvod do témy a predstavenie filmu (5 – 10 min.)
2. Premietnutie filmu a práca s príbehom (z aktivity použiť len časť č. 1 a č. 2, cca 35 min.)
3. Diskusia po filme (z aktivity *Premietnutie filmu a práca s príbehom* použijeme časť č. 3, cca 5 – 10 min.)

Modelový program na 90 – 135 minút:

0 – 45 minút:

1. Úvod do témy a predstavenie filmu (5 – 10 min.)
2. Čo je migrácia (15 min.) alebo Kvíz (15 – 20 min.)
3. Premietnutie filmu a práca s príbehom (časť č. 1 a 2, cca 20 min.)

V prípade, že premietanie filmu bude prerušené na dlhšiu dobu (do ďalšej vyučovacej hodiny, resp. ďalšej časti kurzu), odporúčame v úvode pred pokračovaním premietania zhrnúť obsah prvej časti filmu.

45 – 90 minút:

4. Premietnutie filmu a práca s príbehom (pokračovanie a dokončenie aktivity: časť č. 3, 45 minút)

90 – 135 minút:

5. Stereotypy a predsudky (45 min.) alebo Výhody – nevýhody (45 min.)

Odporúčania pre pedagóga/lektora

Príprava pred vzdelávacím programom

- Dôsledne sa teoreticky pripravte na otázky účastníkov – podklady nájdete v prvej časti inštruktážneho materiálu.
- Film si najprv vopred pozrite a uistite sa, či sa bez problémov prehráva v technickom zariadení.
- Určite si vo filme momenty, ktoré sú dôležité a na ktoré chcete účastníkov upozorniť. K týmto momentom si môžete pripraviť otázky pre účastníkov a doplňujúce informácie.
- Ak okrem projekcie filmu plánujete použiť aktivity, vopred si pripravte potrebný materiál a zadanie pre účastníkov.

Objektivita a neutralita

Predkladajte informácie o migrácii a integrácii objektívne a neutrálne. Využívajte viacero zdrojov, aby vášmu predstaveniu témy migrácie nedominovali jednostranné informácie a pocity. Čerpajte z dôveryhodných štatistík, zdrojov, dát a faktov.

Pozor na podporovanie stereotypov a predsudkov

Pozor na stereotypy a predsudky, ktoré sú aj v nás samých. Presné informácie, aj keď nás samých niekedy prekvapia, sú jediným základom pre objektívnu a otvorenú diskusiu.

Aktivity

Úvod do témy a predstavenie filmu

Ciel: Uviesť tému migrácie a integrácie. Informácie môžete doplniť vhodnými a aktuálnymi príbehmi migrantov, napríklad z médií, z materiálov IOM⁵¹ alebo iných organizácií. Vybrané zdroje informácií a kontakty na iné organizácie uvádzame na konci publikácie.

Čas: 5 – 10 min.

Čo je migrácia

Ciel: Bez hodnotenia pomenovať všetko, čo v skupine rezonuje, keď sa povie migrácia, migrant, cudzinec. Aktivizovať účastníkov, zistiť ich postoje a úroveň vedomostí.

Čas: 15 min.

Pomôcky: Tabuľa alebo flipchart, krieda alebo fixy na zapisovanie

Postup:

1. Opýtajte sa účastníkov, čo v nich evokuje pojem migrácia. Otázka pre brainstorming: „Čo vám napadne, keď počujete pojem migrácia?“ Povzbudzujte skupinu k odpovediam a zapisujte všetky asociácie.
2. Zosumarizujte výsledky brainstormingu a otvorte diskusiu v skupine:
3. Čo vám napadne, keď sa pozriete na tento zoznam pojmov?
 - Kto podľa vás najčastejšie migruje?
 - Aké sú dôvody, pre ktoré ľudia opustia svoju krajinu pôvodu (svoj domov)?
 - Ako žijú migranti na Slovensku?
4. Na konci diskusie vysvetlite definície základných pojmov, ktoré súvisia s migráciou (uvádzané v časti Základné pojmy).

Poznámka:

Zhrňte výsledky brainstormingu a pospájajte pojmy, ktoré spolu významovo súvisia. Skupina by mala mať dostatok priestoru vyjadriť sa k téme. Táto aktivita si vyžaduje, aby pedagóg, resp. lektor mal naštudované základné informácie o migrácii.

⁵¹ Podklady môžete čerpať napr. z webovej stránky Platforma pre dialóg – časť Interaktívne cvičenia – Príbehy migrantov, link: <http://www.mic.iom.sk/dialog/category/pribehy-migrantov> (citované 11. 3. 2013)

Kvíz

Ciel: Zábavnou formou oboznámiť účastníkov so základnými informáciami o migrácii.

Čas: 15 – 20 min.

Pomôcky: Kópia kvízu pre každého účastníka

Postup:

1. Rozdajte kópie kvízov a požiadajte účastníkov, aby zakrúžkovali správnu odpoveď. Kvíz môžete doplniť o ďalšie otázky, ktoré môžete pripraviť podľa informácií z prvej časti materiálu (napr. Vedeli ste, že...).
2. Po vyplnení kvízu spoločne skontrolujte správnosť odpovedí. Za každú správnu odpoveď si účastníci môžu pripísať jeden bod. Po zrátaní všetkých bodov kvíz vyhodnotte.
Správne odpovede: 1. B; 2. C; 3. A; 4. C; 5. A; 6. B; 7. B; 8. C; 9. B; 10. A
10 – 9 bodov: Vaše znalosti sú obdivuhodné
6 – 8 bodov: Ste stále nad priemerom
3 – 5 bodov: Opakovanie – matka múdrosti
< 3 body: Nie je všetko stratené
3. Údaje z kvízu ústne dopĺňajte ďalšími informáciami o migrácii vo svete a na Slovensku, odpovedajte na otázky, upozornite na ďalšie dôležité body a pojmy v tejto oblasti a vysvetľujte súvislosti medzi migráciou a inými oblasťami nášho života tak, aby migrácia nebola pochopená len ako súhrn pojmov a čísel.
4. Diskusia o kvíze a informáciách. Pomocné otázky:
 - Ktoré otázky boli pre vás ľahké?
 - Pri ktorých otázkach ste len tipovali?
 - Ktorá odpoveď vás najviac prekvapila? Prečo?

KVÍZ

Zakrúžkujte správnu odpoveď.

- Podľa odhadov Organizácie Spojených národov a Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM) v roku 2012 dosiahol počet medzinárodných migrantov:
A) 550 miliónov.
B) 214 miliónov.
C) 130 miliónov.
- Keby všetci migranti založili vlastný štát, bol by:
A) najmenší na svete.
B) desiaty najväčší na svete.
C) piaty najväčší na svete.
- Kto je migrant?
A) Migrant je človek, ktorý pochádza z jednej krajiny, ale momentálne žije v inej krajine.
B) Migrant je turista, ktorý je na týždennej dovolenke pri mori.
C) Migrant je človek, ktorý žije v krajine, kde sa narodil.
- Kto je utečenec?
A) Človek, ktorý uteká zo svojej rodnej krajiny, pretože v nej nemôže nájsť prácu a užiť si svoju rodinu.
B) Človek, ktorý zo svojej rodnej krajiny uteká, pretože je obvinený z daňových únikov.
C) Človek, ktorý uteká zo svojej rodnej krajiny, pretože je v nej vojna a hrozí mu, že príde o život.
- Prečo ľudia migrujú?
A) Nie sú spokojní so životom v krajine, v ktorej sa narodili.
B) Je to v dnešnej dobe móda.
C) Lebo sa nudia.
- Koľko migrantov žije na Slovensku?
A) 10 351.
B) 67 877.
C) 124 597.
- V ktorom kraji na Slovensku žije najviac migrantov?
A) Žilinskom.
B) Bratislavskom.
C) Trnavskom.
- Občania ktorej krajiny sú na Slovensku najväčšou komunitou migrantov?
A) Ukrajiny.
B) Vietnamu.
C) Českej republiky.
- Aký je typický migrant na Slovensku?
A) Starší ženatý muž s nižším vzdelaním, pochádzajúci z krajiny mimo EÚ.
B) Mladší slobodný muž s vyšším vzdelaním, pochádzajúci z EÚ.
C) Mladšia slobodná žena s nižším vzdelaním, pochádzajúca z krajiny mimo EÚ.
- Koľko migrantov podľa odhadov získa Slovensko do roku 2050?
A) 110 až 200 tisíc migrantov.
B) 200 až 300 tisíc migrantov.
C) 500 tisíc migrantov.

Premietnutie filmu a práca s príbehom

- Ciel:** Predstavenie témy migrácie zaujímavou formou. Vytvorenie priestoru na diskusiu a pochopenie témy.
- Čas:** 35 – 45 min. premietnutie filmu s otázkami a informáciami k filmu a 30 min. na diskusiu.
- Pomôcky:** Film Aj my sme tu doma (DVD s filmom alebo priame premietanie z Youtube stránky IOM www.youtube.com/user/iombratislava), notebook/počítač/DVD prehrávač, dataprojektor, plátno alebo biela stena, papiere a fixy

Postup:

1. Otvorte diskusiu o očakávaniach a téme migrácie

Krátka diskusia pred projekciou filmu sústreďí pozornosť účastníkov okrem príbehu filmu aj na dôležité body, na ktorých budeme stavať prácu s filmom a následne diskusiu. Položte účastníkom nasledovné otázky a vyzvite ich, aby si otázky a svoje odpovede k nim zapísali na papier.

- Čo očakávate od filmu?
- Koľko migrantov žije na Slovensku?
- Kto sú migranti na Slovensku? Z ktorých krajín najčastejšie pochádzajú?
- Prečo prichádzajú migranti na Slovensko a v akých oblastiach pracujú?
- Poznáte nejakú verejne známu osobu – migranta?
- Sú migranti pre Slovensko hrozbou?
- Myslíte si, že migranti berú Slovákom prácu?
- Myslíte si, že migranti na Slovensku rozširujú nebezpečné choroby?
- Myslíte si, že migranti sú záťažou pre štátny rozpočet a sociálny systém?
- Myslíte si, že migranti na Slovensku zvyšujú kriminalitu?

Prečítajte opäť jednotlivé otázky a ku každej zaznamenajte na tabuľu/flipchart výpovede niekoľkých účastníkov. Pri každej otázke sa spýtajte, či má niekto na ňu aj iný názor, ako doteraz odznel. Zabezpečte, aby svoje názory neprezentovali len tí istí účastníci. Podporte a riadte krátku diskusiu medzi účastníkmi, ak budú mať rozdielne názory na jednotlivé otázky.

2. Premeňte účastníkov na aktívnych divákov filmu

Vyzvite účastníkov, aby si počas filmu robili poznámky a zapisovali si otázky. Počas projekcie zastavte film vo vybraných momentoch, položte otázky o výpovediach z filmu a poskytnite bližšie informácie. Výber otázok a odpovedí je v réžii pedagóga, resp. lektora.

01:53 Zastavte film a položte nasledovné otázky:

- Prečo ľudia opúšťajú krajiny, v ktorých sa narodili? Aké sú dôvody migrantov, pre ktoré opúšťajú svoj domov? Ako si predstavujú svoj život v novej krajine po odchode z domovskej krajiny?
- Aké sú pozitíva a negatíva migrácie?

Základná informácia: Vysvetlite účastníkom dôvody, ktoré nútia alebo motivujú ľudí migrovať (push a pull faktory). Viac informácií nájdete na s. 13 (Prečo ľudia migrujú).

Ďalej vysvetlite, kedy môže prísť migrant na Slovensko a za akých okolností môže Slovenská republika udeliť povolenie na pobyt. Viac informácií nájdete na s. 22 (vysvetlenie k stereotypu/mýtu: „Cudzinci sú ekonomickou záťažou pre štátny rozpočet...“).

Ďalej vedzte diskusiu a doplňajte informácie o pozitívach a negatívach migrácie pre Slovensko a pre krajiny, z ktorých pochádzajú migranti. Viac informácií nájdete na s. 14 (Tabuľka Pozitíva a negatíva migrácie pre krajinu pôvodu a prijímajúcu krajinu).

08:33 V tejto sekvencii môžete zastaviť film a účastníkom vysvetliť problematiku brain waste, brain drain, brain gain.

Základná informácia: Výskum IVO Migranti na slovenskom trhu práce: problémy a perspektívy poukazuje na silnú prítomnosť problému „mrhania mozgami“ alebo práce pod úrovňou dosiahnutej kvalifikácie. Približne tretina skúmaných migrantov vykonávala profesie zaostávajúce za ich kvalifikáciou a nadobudnutými zručnosťami alebo nezodpovedajúce vyštudovanému odboru, niektorí úplne rezignovali na svoju pôvodnú profesiu. Ani univerzitne vzdelaní migranti neuplatnia vždy na Slovensku svoj potenciál, nakoľko pomerne veľká časť migrujúcich s vysokoškolským diplomom pracovala na miestach, ktoré si vyžadujú len stredoškolské alebo nižšie vzdelanie alebo nepracovala v profesiách, pre ktoré sa vzdelávali.

Vysvetlenie základných pojmov (brain waste, brain drain, brain gain) nájdete na s. 14 a príklad brain gain nájdete na s. 15 (Vedeli ste, že...).

16:10 Zastavte film, položte nasledovné otázky a zapisujte výsledky brainstormingu na tabuľu alebo flipchart:

- Aké postoje zaujímajú Slováci voči migrantom?
- Aké dôsledky môžu mať tieto postoje? Aké dôsledky môžu mať stereotypy a predsudky verejnosti voči migrantom?

Základná informácia: Dôležitým faktorom, ktorý ovplyvňuje postoje k migrantom, je vlastná skúsenosť s pozíciou migranta v niektorej inej krajine a poznanie a vedomosti o migrantoch. Podľa výskumu IOM Postoje verejnosti k cudzincom a zahraničnej migrácii v Slovenskej republike žilo niekedy v zahraničí dlhšie ako tri mesiace iba 14,1 % opýtaných, kým 85,9 % odpovedalo záporne.

Ludia si vytvárajú názory o migrácii a migrantoch na základe mylných predstáv, predsudkov a nesprávnych informácií. Správanie podmienené stereotypmi a predsudkami môže ústiť do marginalizácie a vylúčenia migrantov zo spoločnosti, do nárastu prejavov násilia majoritnej spoločnosti k menšinám (do rôznych foriem intolerancie, diskriminácie a prejavov xenofóbie), k vytváraniu izolovaných komunit migrantov a v širšom meradle k polarizácii v spoločnosti a k stratám napr. v ekonomickej oblasti. Viac informácií nájdete na s. 7 (Úvod).

Zoznam základných stereotypov a mýtov, ktoré sa spomínajú vo filme, môžete rozšíriť o ďalšie – nájdete ich napr. v aktivite Stereotypy a predsudky na s. 35. Základné stereotypy a mýty budú vysvetlené v priebehu filmu, po skončení projekcie môžu účastníci zhrnúť stereotypy a realitu.

3. Diskusia po projekcii filmu

Vytvorte priestor na diskusiu. Zapojte účastníkov, aby sami kládli a odpovedali na otázky, ktoré si zapísali počas filmu. Dajte možnosť vyjadriť svoj názor a postoj každému účastníkovi a doplňajte chýbajúce informácie.

Pri obmedzenom čase na túto aktivitu môžete namiesto diskusie zhrnúť informácie z filmu a predstaviť základné fakty o migrácii (cca 5 min.).

Účastníci si k svojim názorom na kladené otázky pred spustením filmu môžu dopisovať reálne údaje a fakty o migrácii na Slovensku, ktoré vyplynú z diskusie. Pomocné otázky, ich výber závisí od pedagóga, resp. lektora:

- Ako na vás film zapôsobil? Aký pocit vo vás film zanechal?
- Čo vás vo filme prekvapilo?
- Dozvedeli ste sa z filmu nové informácie, ktoré ste predtým nevedeli? Ktoré to boli?
- Ako sa zmenili odpovede na otázky, ktoré sme si položili pred filmom?
- Myslíte si, že Slovensko je atraktívna krajina pre migrantov?
- Prečo sa hlavní protagonisti rozhodli prísť na Slovensko?
- Aký je podľa vás život migrantov na Slovensku?
- Akým problémom museli hlavní protagonisti po príchode na Slovensko čeliť? S akými problémami sa stretávajú migranti vo všeobecnosti?
- Čo vypovedá film o živote migrantov na Slovensku a čo o postojoch Slovákov k nim? Aké sú stereotypné názory našej spoločnosti o migrantoch? Je to naozaj tak – a ak nie, aká je realita?
- Sú hlavní protagonisti spokojní so životom na Slovensku? Považujú ho za svoj domov?
- Ako sú migranti prijímaní na Slovensku? Sú dnes migranti súčasťou našej spoločnosti? Prijala ich slovenská spoločnosť? Čo si o nich myslí?
- Máte pocit, že títo migranti dokážu obohatiť našu krajinu (ekonomika, kultúra, kvalifikácia, rozvoj, inovácie atď.), alebo ich považujete za hrozbu? Potrebuje Slovensko migrantov? Sú migranti pre Slovensko prínosom?
- Čo by ste zmenili na vzťahu medzi slovenskými obyvateľmi a migrantmi?
- Aká je vaša osobná skúsenosť s migrantmi? Máte medzi nimi priateľov? Aký vzťah si viete predstaviť medzi vami a migrantom (nechcem ich vidieť, stačí mi ich stretnúť na ulici, obchodný partner, zamestnanec, sused, partner...)?
- Je jednoduché byť migrantom? Čo by chýbalo vám, keby ste odišli zo Slovenska? Ako sa cítia a sú vnímaní Slováci v zahraničí? Oprávnené?
- Zmenili sa po tejto aktivite vaše názory, postoje? Ktoré?

Základné informácie o migrácii: V roku 2012 malo Slovensko spolu 5 410 836 obyvateľov. Z toho bolo 67 877 migrantov s legálnym povolením na pobyt (t. j. 1,25 % z celkového počtu obyvateľov Slovenska). Aj keď od vstupu SR do EÚ v roku 2004 došlo k trojnásobnému nárastu počtu migrantov legálne žijúcich v SR (z 22 108 v roku 2004 na 67 877 v roku 2012), v porovnaní s inými krajinami EÚ je počet migrantov na Slovensku pomerne nízky.

Na konci roka 2012 tvorili občania EÚ dve tretiny z celkového počtu migrantov (42 858) a jednu tretinu tvorili občania krajín mimo EÚ (25 019). Najväčšou komunitou migrantov na Slovensku sú občania Českej republiky (9 073 osôb). Vysoké počty migrantov z členských krajín EÚ pochádzajú tiež z Maďarska (6 542 osôb), Rumunska (6 087 osôb), Poľska (4 795 osôb), Nemecka (3 645) a Rakúska (1 943). Najväčšie zastúpenie občanov tretích krajín mala Ukrajina (6 379 osôb), Srbsko (3 682 osôb), Ruská federácia (2 395), Vietnam (2 055), Čína (1 835) a Kórejská republika (1 537).

Typický migrant na Slovensku pochádza z niektorej členskej krajiny EÚ, je mladší muž (25 – 34 rokov) a má vyššie vzdelanie (stredoškolské s maturitou alebo vysokoškolské).

Migranti na Slovensko prichádzajú za zamestnaním, časťou svojej rodiny, štúdiom, podnikaním a ďalšími činnosťami ako športovou, lektorskou a umeleckou činnosťou a pod. Popri migrácii zo sociálnych dôvodov (zlúčenie rodiny, manželstvo migranta so slovenským občanom) a migrácii za štúdiom je najvýraznejším komponentom legálnej migrácie migrácia za prácou.⁵² Povolenie na prechodný pobyt sa udeľuje na dobu trvania účelu pobytu, t. j. napríklad na dobu trvania zamestnania.

Viac informácií nájdete na s. 17 – 19.

Základné informácie k stereotypu „Na Slovensku žije vysoký počet cudzincov pochádzajúcich z ázijských krajín“: Skúsenosti s cudzincami sa obmedzujú na kontakty s najviditeľnejšími cudzincami, ktorými sú najmä podnikatelia a pracovníci v oblasti služieb pochádzajúci z Vietnamu a Číny. Verejnosť často automaticky považuje za migrantov aj tých ľudí, ktorí majú inú farbu pleti alebo odlišné črty tváre, aj keď už mohli získať štátne občianstvo SR, alebo patria do druhej či tretej generácie narodenej na Slovensku. Počet osôb ázijského pôvodu pochádzajúcich z krajín ako Vietnam, Čína, Kórejská republika a Thajsko tvorí len 8 % celkového počtu migrantov žijúcich na Slovensku (5 605 osôb).

Základné informácie k stereotypu „Cudzinci berú Slovákom prácu a sú záťažou pre štátny rozpočet“: Pri vydávaní povolenia na zamestnanie úrad prihliada na situáciu na trhu práce, t. j. povolenie na zamestnanie môže Slovenská republika udeliť migrantovi v prípade, ak voľné pracovné miesto nie je možné obsadiť Slovákom vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie.

Viac informácií nájdete na s. 18 (Vedeli ste, že...), 19 (Vedeli ste, že...), 20 – 21 (Demografické trendy na Slovensku) a na s. 22 a 23 (vysvetlenie k stereotypu/mýtu: „Cudzinci sú ekonomickou záťažou pre štátny rozpočet...“ a vysvetlenie k stereotypu/mýtu: „Cudzinci berú prácu Slovákom“).

Základné informácie k stereotypu „Cudzinci rozširujú nebezpečné choroby“: Neexistuje žiadny zaznamenaný prípad rozšírenia nebezpečných chorôb migrantmi.

Viac informácií nájdete na s. 23 (vysvetlenie k stereotypu/mýtu: „Cudzinci rozširujú nebezpečné choroby“).

Základné informácie k stereotypu „Kriminalita cudzincov môže postupne narastať“: Podiel cudzincov na páchaní trestnej činnosti je zanedbateľný. Viac informácií nájdete na s. 23 (vysvetlenie k stereotypu/mýtu „Kriminalita cudzincov môže postupne narastať“).

Odporúčanie:

Film a informácie je potrebné rozobrať so skupinou tak, aby účastníci dospeli k užitočným záverom, ktoré im pomôžu uvedomiť si fakty a lepšie pochopiť tému migrácie.

⁵² Podľa výskumu Inštitútu pre verejné otázky pre 36 % z 350 respondentov najčastejším dôvodom príchodu na Slovensko bola dohodnutá práca a isté zamestnanie, pätina prišla najmä za príbuznými alebo známymi, 19 % za štúdiom, 17 % v rámci zjednotenia rodín a 10 % v rámci možnosti podnikania. Zdroj: Filadefiová, J. – Gyárfášová, O. – Hlinčíková, M. – Sekulová, M., Migranti na slovenskom trhu práce: problémy a perspektívy. Ekonomické aspekty migrácie a integrácie migrantov z tretích krajín v prostredí Slovenska, Inštitút pre verejné otázky, 2011, s. 19. (http://www.ivo.sk/buxus/docs/publikacie/subory/Migranti_na_slovenskom_trhu_prace.pdf)

Diskusia s migrantom

Ciel: Zvýšiť informovanosť o problematike migrácie a migrantoch na Slovensku na základe osobnej výpovede migrantov a osobnej skúsenosti s migrantmi.

Čas: 30 – 45 min.

Pomôcky: Otázky na vedenie diskusie

Diskusia s konkrétnym migrantom je jedným z najúčinnějších a najobľúbenejších formátov pre lektora, aj pre účastníkov. Je potrebné mať pripravené otázky, ktoré pomôžu migrantovi nebáť sa a začať o sebe rozprávať a povzbudia účastníkov, aby mu začali klásť vlastné otázky. Dopĺňajte a podporujte diskusiu.

Návrh otázok pre hosťa. Ich výber závisí od pedagóga, resp. lektora:

- Predstavte sa a povedzte nám, kedy ste prišli na Slovensko a čo tu robíte?
- Z ktorej krajiny ste prišli?
- Aké boli vaše dôvody pre to, aby ste opustili svoj domov? Ako ste si predstavovali svoj život v novej krajine (ak ste chceli ísť na Slovensko, tak na Slovensku) po odchode z domovskej krajiny?
- Prečo ste si vybrali Slovensko za krajinu, kde chcete žiť?
- Aké boli vaše začiatky na Slovensku?
- Čím ste si ako migrant museli prejsť? Čo bolo pozitívne, čo bolo negatívne?
- Ako ste sa dorozumeli, keď ste ešte neovládali slovenský jazyk? Mali ste tu známych, ktorí vám pomohli? Kto vám pomáhal v začiatkoch?
- Ako ste vnímali Slovensko a domácich vtedy?
- Ako sa k vám správali domáci obyvatelia? Opíšte ich vzťah a postoje k migrantom – čo si o nich mysleli?
- Je to dnes iné – akí sú domáci ľudia, ako sa k vám správajú dnes?
- Je ťažké si nájsť priateľov medzi Slovákami? Bolo ťažké nadviazať kontakty so Slovákami?
- Sú dnes iní Slováci (domáci), alebo ste sa zmenili vy?
- Cítite sa dnes viac Slovákom?
- Čo pre vás znamená domov? Kde sa momentálne cítite doma?
- Cítite sa dnes viac súčasťou našej spoločnosti? Máte pocit, že vás slovenská spoločnosť prijala?
- Čo sa zmenilo vo vašich plánoch a názoroch na nový život dnes v porovnaní s tým, keď ste odchádzali z domovskej krajiny?
- Čo vám tu chýba? Čo by ste chceli, aby bolo inak alebo aby sa zmenilo?
- Čo je pre vás ako migranta dnes na Slovensku ľahšie a čo ťažšie?

Stereotypy a predsudky

Ciel: Poukázať na základné stereotypy a predsudky verejnosti.

Čas: 45 min. na samotnú aktivitu, príprava účastníkov pred aktivitou

Pomôcky: Papiere, perá

Postup:

1. Rozdeľte účastníkov na skupiny po štyroch účastníkoch.

2. Každéj skupine zadajte jednu z nasledujúcich tém:
 - Na Slovensku žije vysoký počet cudzincov.
 - Cudzinci berú prácu Slovákom.
 - Slovensko je pre cudzincov nezaujímavá krajina.
 - Cudzinci sú ekonomickou záťažou pre štátny rozpočet.
 - Cudzinci rozširujú nebezpečné choroby.
 - Kriminalita cudzincov môže postupne narastať.
 - Cudzinci sú pre nás hrozba, nie príležitosť.
 - Slovensko je krajina Slovákov a mala by ňou zostať aj v budúcnosti.
 - Cudzinci by sa mali prispôbiť slovenskej kultúre.
 - Žije tu veľa ázijských trhovníkov, ktorí vystrnadili slovenských.
 - Islam je v rozpore s našou kultúrou a civilizáciou.
 - Moslimovia sú netolerantní a svoju kultúru vnucujú európskej spoločnosti.
3. Rozdeľte každú skupinu na polovicu, jedna polovica každej skupiny dostane za úlohu pripraviť si do budúcej vyučovacej hodiny všetky argumenty potvrdzujúce dané tvrdenie, druhá polovica každej skupiny má do budúcej hodiny zhromaždiť všetky argumenty, ktoré vyvracajú zadané tvrdenie. Účastníkom vzdelávacieho programu, ktorí sa stretnú jednorazovo, je možné tieto úlohy zadať pred kurzom alebo počas kurzu s vyhradeným časom na prípravu.
4. Na nasledujúcej vyučovacej hodine, resp. na kurze: každá skupina predstaví svoje argumenty – v diskusii medzi jedným zástupcom obhajujúcim dané tvrdenie a oponentom tohto tvrdenia. Alternatíva: každý zástupca má v časovom limite (2 – 5 min.) obhájiť svoju stranu.
5. Hodnotenie – po prezentácii všetkých zastúpených strán účastníci hodnotia, ktorá strana dokázala lepšie obhájiť svoju stranu názoru.
6. Pedagóg, resp. lektor vedie následnú reflexiu a dopĺňa informácie:
 - Bolo náročné hľadať argumenty na zadanú tému?
 - Aké sú postoje slovenskej verejnosti k zahraničnej migrácii a migrantov na Slovensku?
 - Je možné dané názory Slovákov na migrantov zmeniť? Akým spôsobom?
 - Počuli ste už o termínoch stereotypy a predsudky? Čo vás napadne, ak sa povedia tieto pojmy?
 - Prečo majú ľudia stereotypy?
 - Prečo sa stereotypy týkajú „tých druhých“?
 - Aké sú dôsledky predsudkov a stereotypov na migrantov a samotnú spoločnosť?
 - Môžu byť stereotypy pre spoločnosť prínosné? Ako?
 - Môžu byť stereotypy pre spoločnosť a migrantov nebezpečné? Ako?
7. Predstavte základné stereotypy a mýty väčšinového obyvateľstva o migrácii a migrantoch a ku každému bodu uveďte základné fakty a vysvetlenie.

V akomkoľvek bode tohto programu podľa potreby vysvetlite pojmy stereotypy a predsudky:

Stereotypy: Stereotypy sú štandardizované predstavy, často emocionálne zaťažené, veľmi stabilné a takmer nezávislé od prežitých skúseností ľudí. Prenášajú sa na jedinca ako výraz verejného názoru prostredníctvom rodiny, školy, médií, autorít. Tvoria ich predstavy, ktoré majú ľudia o sebe, o skupine, s ktorou sa identifikujú, a o členoch iných skupín, s ktorými sa naopak nestotožňujú.

Kvôli stereotypom hodnotíme ľudí stále rovnakým spôsobom, najmä na základe ich vonkajších a inak nepodstatných znakov. Ide o zafixovaný obraz, ktorý zväčša nie je podložený dostatočnými informáciami alebo priamymi skúsenosťami, no napriek tomu ovplyvňuje postoje a správanie.

Stereotypy fungujú ako opakované vzťahovanie nejakého hodnotenia, postoja alebo správania na všetkých ľuďoch určitej etnickej, náboženskej, geografickej či profesijnej kategórie (Slovákov, Maďarov, Rómov, kresťanov, moslimov, utečencov, východniarov, úradníkov, policajtov a pod.)

Predsudky: Predsudky predstavujú zvyčajne negatívne postoje k určitej skupine ľudí, resp. k jednotlivcovi považovaného za člena skupiny. Ide o silne emotívne, iracionálne predstavy o určitej skupine, ktoré vyvolávajú následne isté správanie k danej skupine – napr. zvýhodňovanie, diskrimináciu, vtipkovanie, napádanie a pod. Predsudky sa v správaní prejavujú bezprostredne, bezmyšlienkovite, automaticky v komunikácii, gestách, konkrétnom konaní. Predsudky môžu byť voči rôznym oblastiam – vierovyznaniu, farby pleti, fyzickému vzhľadu, etnickej príslušnosti a pod.⁵³

Výhody – nevýhody

Ciel: Uvedomiť si rozdiely v celkovej situácii medzi Slovákami a migrantmi žijúcimi na Slovensku.

Čas: 40 min.

Pomôcky: Papiere, perá

Postup:

1. Rozdeľte účastníkov na dve skupiny: Slovákov a migrantov. Obe skupiny rozdeľte ešte raz, takže vzniknú dve skupiny Slovákov a dve skupiny migrantov.
2. Jedna skupina Slovákov má za úlohu spísať všetky výhody, ktoré má oproti migrantom, a druhá skupina spisuje všetky nevýhody, ktoré má oproti migrantom. Jedna skupina migrantov spisuje všetky výhody a druhá skupina migrantov spisuje všetky nevýhody, ktoré majú oproti Slovákom.
3. Jednotlivé skupiny v pléne predstavujú výhody a nevýhody. Začnite výhodami Slovákov, pokračujte výhodami migrantov. Potom nasleduje prezentácia nevýhod migrantov a Slovákov. Účastníci musia vysvetliť svoje tvrdenia a zdôvodniť výber argumentov.
4. Diskusia:
 - V čom vidíte odlišnosti v živote Slovákov a migrantov na Slovensku?
 - Má Slovensko pomáhať migrantom?
 - Čo môžu urobiť Slováci, aby pomohli migrantom začleniť sa do spoločnosti?
 - Čo by mali robiť migranti, aby sa im žilo na Slovensku dobre?
 - Je podľa vás možné spolužitie rôznych kultúr na Slovensku?

Upravená verzia aktivity *Výhody/ nevýhody – som tu doma, nie som tu doma* z príručky MultikulturArt.⁵⁴

⁵³ Drál, P. – Mrlianová, A. – Tahy, T., tamtiež, s. 71.

⁵⁴ Szeghy, P. (ed.), MultikulturArt – spoznaj kultúru menšín, Človek v ohrození, 2009, s. 47. (http://clovekvohrozeni.sk/images/stories/GVprirucky/multikulti_prirucka.pdf)

Zamiloval/a som sa

Ciel: Uvedomenie si predsudkov a možností, ako ich odstrániť prostredníctvom osobnej skúsenosti.

Čas: 40 min.

Pomôcky: Kópie stručných opisov identít jednotlivcov pre každého účastníka

Postup:

1. Rozdelte účastníkov do päťčlenných skupín.
2. Inštruujte ich: Vašou úlohou je pripraviť a zahrať divadelné predstavenie na tému „strach z cudzincov“. Vývoj celého predstavenia záleží len na vás, musíte však zapojiť všetky postavy. Dĺžka predstavenia je päť minút.
3. Nechajte účastníkov pracovať v skupinách. Čas na prípravu predstavenia je 10 minút.
4. Jednotlivé skupiny účastníkov postupne predvedú svoje predstavenia.
5. Diskusia
 - Ako prebiehala príprava predstavenia?
 - Ako ste sa cítili vo svojej úlohe?
 - Podľa čoho sa vyvíjali jednotlivé postavy?
 - Myslíte si, že rovnaká situácia by sa mohla udiať aj v reálnom živote?
 - Ako by ste reagovali v úlohe rodičov, súrodencov?
 - Bolo pre vás náročné stvárniť danú postavu?

Dejová línia predstavenia

Rodina sa bez upozornenia musí konfrontovať s faktom, že ich dcéra/syn má za partnera/partnerku černocha/černošku z Afriky. Dcéra/syn prichádza do domu svojich rodičov a chce im oznámiť, že čakajú dieťa a chcú uzavrieť manželstvo. Zobrazte reakciu slovenskej rodiny na danú skutočnosť. Ako by sa zachovala v takomto prípade rodina?

Identity

Dcéra/syn: prichádza predstaviť svojho partnera a zároveň oznámiť svoje životné rozhodnutie svojej rodine.

Partner/partnerka: prichádza na stretnutie s rodinou, plne podporuje svoju partnerku/partnera.

Rodičia: matka a otec netušia, čo im chce dcéra/ syn oznámiť.

Brat/sestra: tuší, čo chce sestra/ brat oznámiť rodičom.

Upravená verzia aktivity *Zamiloval/a som sa* z príručky MultikulturArt.⁵⁵

Použité vzdelávacie metódy

Aktivity v tomto materiáli používajú rôzne interaktívne metódy, ktoré aktívne zapájajú účastníkov do procesu učenia, vyvolávajú diskusiu, vedú k získaniu vedomostí o migrácii a hlbšiemu pochopeniu tejto oblasti, k búraníu predsudkov, stereotypov a mýtov a rozvíjajú kritické myslenie, postoje a hodnoty.

Brainstorming

Je metóda, ktorá podporuje kreativitu, obrazotvornosť, predstavivosť. Jej zámerom je vyprodukovať čo najväčšieho počtu nápadov, asociácií k zvolenej téme. Táto metóda je nápomocná pri riešení konkrétneho problému alebo hľadania odpovede na zvolenú otázku alebo tému. Pri metóde brainstormingu si účastníci najskôr aktívne vybavujú svoje vedomosti, ktoré o zvolenej téme majú. K svojim individuálnym vedomostiam pripájajú nové informácie. Účastníci si vytvárajú nové chápanie zadanej témy na základe predošlých vedomostí a názorov.

Diskusia celej skupiny

Za diskusiu môžeme označiť vzájomný rozhovor, pri ktorom si účastníci vymieňajú svoje informácie a názory. V diskusiu sa účastníci učia formulovať svoje myšlienky, názory, používať informácie o danej téme v iných súvislostiach, vyhľadávať nové súvislosti a aktívne pracovať so zvolenou témou. Diskusia je taktiež príležitosťou pre účastníkov získať nové informácie a pre lektora možnosťou, ako sa dozvedieť o vedomostiach účastníkov o zvolenej téme. Diskusia teda predstavuje vhodný nástroj na to, aby účastníci zistili, aké majú postoje k určitým témam. Účastníci si môžu danú tému prebrať a analyzovať sami pre seba.

Diskusia v malých skupinkách

Táto metóda podporuje výmenu názorov a myšlienok na zvolenú tému medzi menším počtom účastníkov. Poskytuje tak šancu vyjadriť sa aj tým účastníkom, ktorí majú problémy vyjadriť svoje názory pred celou skupinou.

Skupinová práca

Skupinová práca učí účastníkov vymieňať si názory, navzájom sa dopĺňať, zdôvodňovať svoje stanoviská.

Podporuje samostatnú výmenu názorov, rozvíja vyjadrovacie schopnosti, podporuje vzájomnú spoluprácu pri riešení spoločnej úlohy.

Práca v malých skupinách

Táto technika podnecuje každého zapojiť sa a aktívne spolupracovať. Podstatou práce v malých skupinkách je, aby žiaci prediskutovali jasne zadaný problém a aby sa zamerali na dosiahnutie určitého cieľa, ktorý následne zreferujú celej skupine. Metóda podporuje výmenu názorov medzi menším počtom žiakov, pričom dáva šancu najmä tým, ktorí často majú problém svoje postrehy, nápady a názory prezentovať vo veľkej skupine.

Hranie rolí

Rolová hra je krátka dramatizácia. Cieľom tejto metódy je navodiť určité okolnosti alebo udalosti, ktoré nie sú skupine dôverne známe. Hranie rolí môže prehĺbiť porozumenie týmto situáciám a vzbudiť empatiu k tým, ktorí sa v nich skutočne nachádzajú. Prostredníctvom rolových hier si účastníci zažijú rôzne situácie v bezpečnom prostredí, je to príprava na ich reakciu, napr. v prípade, že sa s danou situáciou stretnú v reálnom živote. Výhodou tejto metódy je aktivita, zanietenosť a udržiavanie pozornosti skupiny. Hlbšie preniknutie do problematiky môžete dosiahnuť práve hraním rolí.

Prípadové štúdie

Táto metóda spočíva v riešení reálneho prípadu, situácie alebo problému. Opis situácie alebo prípadu obsahuje niekoľko úloh, ktoré majú účastníkov motivovať k vzájomnej diskusii a riešeniu problému. Metóda podporuje aktívne učenie, simuluje konkrétnu prax, napomáha rozvoju tvorivého myslenia a poskytuje účastníkom prehľad o problematike.

Dotazníková metóda

Táto technika slúži na získanie informácií, postojov, názorov, ktoré účastníci majú o zvolenej téme, zároveň však môže slúžiť ako forma overenia získaných vedomostí účastníkov po vzdelávacom bloku.

Užitočné kontakty

MEDZINÁRODNÉ ORGANIZÁCIE

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

Grösslingová 4
811 09 Bratislava
Tel.: 02/5263 1597, 98
E-mail: bratislavainfo@iom.int
Web: www.iom.sk, www.iom.int

Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR), Regionálny zastupiteľský úrad UNHCR pre strednú Európu

Felvinci út 27.
1022 Budapešť, Maďarsko
Tel.: + 36 1 336 3060
E-mail: hunbu@unhcr.org
Web: unhcr-centraleurope.org/slovakia

MIMOVLÁDNE ORGANIZÁCIE A NADÁCIE

Človek v ohrození, o. z.

Svoradova 5
811 03 Bratislava
Tel.: 02/5542 2254
E-mail: info@clovekvoohrozeni.sk
Web: www.clovekvoohrozeni.sk

Liga za ľudské práva

Hurbanovo nám. 5
811 03 Bratislava
Tel.: 02/5443 5437
E-mail: hrl@hrl.sk
Web: www.hrl.sk

Ľudia proti rasizmu, o. z.

P. O. Box 33
820 04 Bratislava
Tel.: 02/16 356
E-mail: info@rasizmus.sk
Web: www.rasizmus.sk

Nadácia Milana Šimečku

Panenská 4
811 03 Bratislava
Tel.: 02/5443 3552
E-mail: nms@nms.sk
Web: www.nadaciamilanashimecku.sk

Nadácia otvorenej spoločnosti

Baštová 5
811 03 Bratislava
Tel.: 02/5441 4730, 02/5441 6913
E-mail: osf@osf.sk
Web: www.osf.sk

Nadácia Pontis

Zelinárska 2
821 08 Bratislava
Tel.: 02/5710 8111
E-mail: pontis@nadaciapontis.sk
Web: www.nadaciapontis.sk

Slovenská humanitná rada

Páričkova 18
821 08 Bratislava
Tel.: 02/5020 0517
E-mail: shr@changenet.sk
Web: www.shr.sk

Slovenská katolícka charita

Kapitulská 18
814 15 Bratislava
Tel.: 02/5443 1506
E-mail: sekretariat@charita.sk
Web: www.charita.sk

Slovenská utečenecká rada, n. o.

Novozámocká 73
960 01 Zvolen
Mobil: 0915 958 056
E-mail: src@srcsk.eu
Web: www.srcsk.eu

Spoločnosť ľudí dobrej vôle

Mäsiarska 13
040 01 Košice
Tel.: 095/6221 397
E-mail: goodwill@sldv.sk
Web: www.cassovia.sk/sldv

SLOVENSKÉ ŠTÁTNE INŠTITÚCIE**Migračný úrad Ministerstva vnútra SR**

Pivonková 6
812 72 Bratislava
Tel: 02/4825 4105
Web: www.minv.sk/?migracny-urad-mv-sr

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Špitálska 4, 6, 8
816 43 Bratislava
Tel.: 02/2046 0000
Web: www.employment.gov.sk

Ministerstvo vnútra SR

Pribinova 2
812 72 Bratislava
Tel: 02/5094 1111
Web: www.minv.sk

Ministerstvo zahraničných vecí SR

Hlboká cesta 2
833 36 Bratislava 37
Tel: 02/5978 1111
E-mail: info@mzv.sk
Web: www.mzv.sk

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

Kýčerského 5
811 05 Bratislava
Tel.: 02/2085 0111, 2085 0114
E-mail: info@snslp.sk
Web: www.snslp.sk

Úrad hraničnej a cudzineckej polície**Ministerstva vnútra SR**

Ružinovská 1/B
812 72 Bratislava
Tel: 09610 50701
Web: www.minv.sk/?uhcp

THINK TANKY A VÝSKUMNÉ INŠTITÚCIE**Centrum pre výskum etnicity a kultúry**

Klariská 14
811 03 Bratislava
Tel: 02/5463 0677
E-mail: info@cvek.sk
Web: www.cvek.sk

Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť

Gajova 4
811 09 Bratislava
Mobil: 0910 444 636
E-mail: sgi@governance.sk
Web: www.governance.sk

Inštitút pre verejné otázky

Baštová 5
811 03 Bratislava
Tel.: 02/5443 4030
E-mail: ipa@ivo.sk
Web: www.ivo.sk

Zdroje a literatúra o migrácii

1. Andrášová, S., Na čo je nám dobrá migrácia? Medzinárodná organizácia pre migráciu. (<http://www.cpep.sk/fileadmin/Dokumenty/publikacie/migracia/Andrasova-Migracia.pdf>)
2. Appave, G. – Laczko, F., World Migration Report 2011 – Communicating Effectively about Migration, International Organization for Migration, 2011. (http://publications.iom.int/bookstore/free/WMR2011_English.pdf)
3. Bargerová, Z. – Divinský, B., Integrácia migrantov v Slovenskej republike. Výzva odporúčania pre tvorcov politik, Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2008. (<http://mic.iom.sk/sk/uzitocne/na-stiahnutie/category/12-ostatne.html?download=83%3Aintegracia-migrantov-v-slovenskej-republike-vyzva-a-odporucania-pre-tvorcov-politik>)
4. Divinský, B., Zahraničná migrácia v Slovenskej republike. Stav, trendy, spoločenské súvislosti, Friedrich Ebert Stiftung and Research Centre of the Slovak Foreign Policy Association, 2009. (<http://www.sfpa.sk/dokumenty/publikacie/59>)
5. Divinský, B., Migračné trendy v Slovenskej republike po vstupe krajiny do EÚ (2004 – 2008), Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2009. (http://emn.sk/phocadownload/external_studies/iom_migracne_trendy_v_sr_2004-2008.pdf)
6. Drál, P. (ed.), Migrácia ako emócia: Multikultúrna zbierka esejí, aj „o nás“, Nadácia Milana Šimečku, 2009. (http://nadaciamilanashimecku.sk/fileadmin/user_upload/dokumenty/Publikacie/MIGRACIA.pdf)
7. Drál, P. – Mrlianová, A. – Tahy, T., Posilnenie interkultúrnych zručností a regionálnej spolupráce odborníkov pracujúcich s migrantmi v Slovenskej republike. Materiály k tréningom (3. aktualizované vydanie), Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2012.
8. Drozd, P. – Frkáňová, A. – Kubovičová, K.; Migrácia zahraničných študentov do Slovenskej republiky. Národná štúdia Európskej migračnej siete, Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2012. (http://www.emn.sk/phocadownload/emn_studies/emn-sk_studia_migracia_zahranicnych_studentov_do_SR_sk.pdf)
9. EMN Bulletin – A Report from the European Migration Network for the period June to September 2012, European Migration Network, 2012. (http://www.emn.sk/phocadownload/emn_bulletins/emn_bulletin_october_2012.pdf)
10. Filadefiová, J. – Gyárfášová, O. – Hlinčíková, M. – Sekulová, M., Migranti na slovenskom trhu práce: problémy a perspektívy. Ekonomické aspekty migrácie a integrácie migrantov z tretích krajín v prostredí Slovenska, Inštitút pre verejné otázky, 2011. (http://www.ivo.sk/buxus/docs//publikacie/subory/Migranti_na_slovenskom_trhu_prace.pdf)
11. Filadefiová, J. – Gyárfášová, O. – Sekulová, M., Ekonomické aspekty migrácie a integrácie migrantov z tretích krajín v prostredí Slovenska – správa z výskumu, Inštitút pre verejné otázky, 2011. (http://www.ivo.sk/buxus/docs//migracia/IVO_Sprava_z_vyskumu_Migranti_na_slovenskom_trhu_prace_2011.pdf)
12. Global Overview 2011. People internally displaced by conflict and violence, Internal Displacement Monitoring Centre, Norwegian Refugee Council, 2011. (<http://www.internal-displacement.org/publications/global-overview-2011.pdf>)
13. Global Trends 2010, UNHCR, 2011. (<http://www.unhcr.org/4dfa11499.html>)
14. International Migration Outlook 2012, OECD, 2012. (<http://www.npdata.be/BuG/165-NV-A-migratie/OECD-Migration-Outlook-2012.pdf>)
15. Koser, K. – Laczko, F., World Migration Report 2010 – The Future of Migration: Building Capacities for Change, International Organization for Migration, 2010. (http://publications.iom.int/bookstore/free/WMR_2010_ENGLISH.pdf)
16. Kresák, P., Nútená migrácia – dôvody, fakty, dopady, 2012. (http://www.emn.sk/phocadownload/emn_seminar_on_migration_2012/emn_2012_prezentacia_Peter_Kresak_Nutena_migracia.pdf)
17. Kriglerová – Gallová, E. – Kadlečíková, J. – Lajčáková, J., Migranti. Nový pohľad na staré problémy, Centrum pre výskum etnicity a kultúry, 2009. (http://www.cvek.sk/uploaded/files/CVEK_migranti_final.pdf)

18. Migration and Development Brief, The World Bank, 2012. (<http://siteresources.worldbank.org/INTPROSPECTS/Resources/334934-1288990760745/MigrationDevelopmentBrief19.pdf>)
19. Migration and Remittances Factbook 2011, The World Bank, 2011. (<http://siteresources.worldbank.org/INTLAC/Resources/Factbook2011-Ebook.pdf>)
20. Mrlianová, A. – Ulrichová, N. – Zollerová, M.; Praktické opatrenia v boji proti nelegálnej migrácii v Slovenskej republike. Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť, Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2011. (http://www.emn.sk/phocadownload/emn_studies/emn-sk_studia_prakticke_%20opatrenia_v_%20boji_proti_nelegalnej_migracii_v_sr_sk.pdf)
21. Mrlianová, A. – Ulrichová, N. – Zollerová, M., Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu Slovenská republika 2011. Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť, Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2012. (http://www.emn.sk/phocadownload/emn_reports/emn-sk_vyr-sprava-politiky-migr-azyl-sr_2011_sk.pdf)
22. Susedia: zvnútra zvonka, Nadácia Milana Šimečku, 2011. (http://nadaciamilanasimecku.sk/fileadmin/user_upload/dokumenty/Publikacie/SUSEDIA_web.pdf)
23. Šíkula, M., Dlhodobá vízia rozvoja slovenskej spoločnosti, Ekonomický ústav SAV, 2008.
24. Štatistické údaje Migračného úradu MV SR. (<http://www.minv.sk/?statistiky-20>)
25. Štatistické prehľady legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za roky 2000 – 2012, ÚHCP P PZ MV SR. (<http://www.minv.sk/?rocenky>)
26. Štatistické údaje Štatistického úradu Slovenskej republiky. (www.statistics.sk)
27. Štatistické údaje Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. (www.upsvar.sk)
28. The UN recommendations on international migration statistics (Revision 1), UN Statistics Division, 1998. (http://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesM/SeriesM_58rev1e.pdf)
29. Vašečka, M., Postoje verejnosti k cudzincom a zahraničnej migrácii v Slovenskej republike, Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2009. (http://emn.sk/phocadownload/external_studies/iom_postoje_verejn_k_cudzincom_sr.pdf)
30. Vatráľová, Z., Migrácia na Slovensku, 2012. (http://www.emn.sk/phocadownload/emn_seminar_on_migration_2012/emn_2012_prezentacia_Zuzana_Vatralova_Migracia_na_Slovensku.pdf)

Príručky a metodické materiály

31. Cyklus zážitkového učenia, IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu. (<http://mic.iom.sk/sk/uzitocne-na-stiahnutie/category/12-ostatne.html>)
32. Dráľ, P. (ed) – Kriglerová Gallová, E. – Vylitová, R., Multi – kulti na školách. Metodická príručka pre multikultúrnu výchovu, Nadácia Milana Šimečku, 2007. (<http://www.multikulti.sk/dok/kapitola-5.pdf>)
33. Nielen čísla. Učebná pomôcka pre učiteľov o migrácii a azyle v Európe, Medzinárodná organizácia pre migráciu a Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov, 2006. (<http://mic.iom.sk/sk/uzitocne-na-stiahnutie/category/12-ostatne.html>)
34. Ondrušek, D., Výchova k tolerancii hrou. Partner for Democratic Change Slovakia, 2007. (<http://www.pdcs.sk/files//file/Publikacie/Vychova%20k%20tolerancii%20hrou.pdf>)
35. Sabol, J. – Zubková, I., Kultúra, multikultúrnosť. Metodická príručka pre učiteľov z oblasti interkultúrnej výchovy, EUROFORMES, 2006. (http://www.jozefsabol.sk/pedagogovia/sabol/sabol_publikacie_o_romoch/Kultura_a_multikulturnost.pdf)
36. Szeghy, P. (ed.), MultikulturArt – spoznaj kultúru menšín, Človek v ohrození, 2009. (http://clovekvhrozeni.sk/images/stories/GVprirucky/multikulti_prirucka.pdf)
37. Zajac, L. (ed.), Jeden svet na školách. Metodická príručka pre učiteľov stredných škôl, Človek v ohrození, 2007. (<http://clovekvhrozeni.sk/images/stories/GVprirucky/JS%20na%20skolach%20%282%29.pdf>)

Audiovizuálne prostriedky

38. Ľudia ako my 2011, právo na azyl – právo na život, Spoločnosť ľudí dobrej vôle, 2011.

Predstavenie IOM

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) je medzinárodná, medzivládna organizácia založená v roku 1951 s cieľom pomáhať presídleným osobám, utečencom a migrantom v Európe. V súčasnosti má IOM 149 členských štátov a ďalších 12 štátov má štatút pozorovateľa. Ako popredná medzinárodná organizácia na poli migrácie IOM vyvíja v spolupráci s vládami a migrantmi úsilie smerom k riešeniu migračných otázok. Poslanie a činnosť IOM vychádzajú z princípu, že humánna a organizovaná migrácia prináša prospech migrantom aj spoločnosti. Svojou činnosťou pokrýva širokú škálu migračných otázok vo všetkých oblastiach sveta.

Činnosť IOM na Slovensku

IOM má zastúpenie v Slovenskej republike od roku 1996. IOM Bratislava vyvíja aktivity najmä v oblasti integrácie cudzincov, asistovaných dobrovoľných návratov do krajiny pôvodu a reintegrácií, boja proti obchodovaniu s ľuďmi, koordinácie aktivít Európskej migračnej siete a humanitárnych transferov utečencov. Prioritou IOM je vo všetkých svojich programoch poskytovať konkrétnu pomoc migrantom. Informácie a skúsenosti využíva IOM v ďalších aktivitách zameraných na vzdelávanie a budovanie kapacít kľúčových aktérov v oblasti migrácie, realizáciu výskumov a informačné kampane a aktivity na zvýšenie povedomia o migrácii a integrácii migrantov.

Integrácia migrantov – Migračné informačné centrum IOM v Bratislave a v Košiciach (MIC)

MIC poskytuje komplexné právne, sociálne a pracovné poradenstvo k efektívnej sociálnej, ekonomickej a kultúrnej integrácii migrantov na Slovensku. Zároveň poskytuje príspevky na absolvovanie vzdelávacích a rekvalifikačných kurzov, organizuje otvorené kurzy slovenského jazyka a sociálnej a kultúrnej orientácie pre migrantov a podporuje spoluprácu s komunitami migrantov a interkultúrnu výmenu.

Zvýhodnená telefonická linka MIC: 0850 211 478

Telefón – MIC Bratislava: 02/5263 0023

Telefón – MIC Košice: 055/625 8662

E-mail: mic@iom.int

Webová stránka: www.mic.iom.sk

Asistované dobrovoľné návraty a reintegrácie (AVRR)

Program AVRR je určený neúspešným žiadateľom o azyl a nelegálnym migrantom, ktorí si želajú vrátiť sa zo Slovenska do krajiny pôvodu. IOM im poskytuje návratové poradenstvo, registráciu do programu, pomoc pri zabezpečení náhradných cestovných dokumentov, zabezpečenie pomoci pri návrate a podporu pri reintegrácii v krajine pôvodu.

Zvýhodnená telefonická linka programu AVRR:

0850 211 262

Telefón – AVRR Bratislava: 02/5263 1598

Telefón – AVRR Košice: 055/625 8662

E-mail: returnhome@iom.int

Webová stránka: www.avr.iom.sk

Boj proti obchodovaniu s ľuďmi

IOM poskytuje komplexnú asistenciu obetiam obchodovania s ľuďmi – zabezpečuje ich bezpečný návrat do krajiny pôvodu, dobrovoľný vstup do Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi a ich reintegráciu. IOM realizuje v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi tiež vzdelávacie aktivity a preventívne aktivity zamerané na potenciálne obeť obchodovania s ľuďmi.

Bezplatná linka pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi:
0800 800 818

E-mail: helplinka@iom.int

Webová stránka: www.bezpecnecestovanie.iom.sk

Európska migračná sieť (EMN) – Národný kontaktný bod v SR

EMN poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a azyle na účely tvorby politik EÚ. EMN napĺňa potrebu výmeny informácií prostredníctvom prípravy správ, štúdií, ad hoc otázok, politických sumárov, Bulletinu EMN a odborných stretnutí. IOM je koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v SR.

Telefón: 02/5262 3335

E-mail: ncpslovakia@iom.int

Webová stránka: www.emn.sk, www.emn.europa.eu

Presídľovanie utečencov

Slovenská republika poskytuje na základe dohody s UNHCR a IOM dočasné útočisko utečencom, ktorí majú byť presídlení z utečeneckých táborov do novej domovskej krajiny. IOM zodpovedá za prepravu utečencov na Slovensko a zo Slovenska do krajiny presídlenia, za realizáciu bezpečnostných pohovorov, zdravotných prehliadok a kurzu kultúrnej orientácie.

Telefón: 02/5262 3338

E-mail: iombratislavaresettlement@iom.int

Všeobecný kontakt

Úrad IOM v Bratislave:

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

Grösslingová 4

811 09 Bratislava

Fax: 02/5263 0093

E-mail: bratislavainfo@iom.int

Kancelária IOM v Košiciach:

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

Poštová 1

040 01 Košice

Tel.: 055/625 8662

Fax: 055/699 8499

E-mail: iomkosice@iom.int

Web:

www.iom.sk, www.iom.int

Predstavenie projektu Aj my sme tu doma!

Projekt Aj my sme tu doma! realizovala Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) na Slovensku od októbra 2012 do marca 2013.

Cieľ projektu

Predstaviť vyvážené a podložené informácie, ktoré prispejú k vytváraniu informovaného názoru o migrácii a migrantoch, začleniť tieto informácie do vzdelávania, posilniť diskusiu o migrácii a migrantoch a prispieť tak k dekonštrukcii stereotypov a mýtov v spoločnosti a k predchádzaniu prejavom intolerancie, diskriminácie a xenofóbie.

Aktivity projektu

V rámci projektu IOM vydala súbor vzdelávacích materiálov: dokumentárny film, inštruktážny materiál a informačný plagát, ktoré predstavila na verejnom podujatí.

Dokumentárny film Aj my sme tu doma

Film zobrazuje realitu o migrácii a migrantoch na Slovensku prostredníctvom osobných príbehov troch ľudí, ktorí pochádzajú z rôznych krajín a odlišných kultúr – palestínskeho lekára, kvetinárku z Ukrajiny a podnikateľa z Vietnamu. Obraz dopĺňajú názory domáceho obyvateľstva o migrantoch a údaje o skutočnej situácii v oblasti migrácie.

Inštruktážny materiál Aj my sme tu doma

Inštruktážny materiál uvádza možnosti, ako pripraviť a začleniť tému migrácie a integrácie migrantov s použitím dokumentárneho filmu do vyučovania na školách a do vzdelávania odborníkov pracujúcich s migrantmi. Materiál predkladá základné fakty a pojmy o migrácii a integrácii migrantov vo svete a na Slovensku, výsledky reprezentatívneho výskumu verejnej mienky k migrácii a migrantom, návod ako pracovať s dokumentárnym filmom a aktivity, ktoré vedú k získaniu základných vedomostí o problematike migrácie a k získaniu postojev a hodnôt.

Súčasťou prezentácie témy je plagát Aj my sme tu doma, ktorý uvádza problematiku migrácie a integrácie migrantov.

Verejná prezentácia vzdelávacích materiálov

V marci 2013 uskutočnila IOM v Bratislave verejnú prezentáciu vzdelávacích materiálov Aj my sme tu doma pre pracovníkov metodických centier, pedagogických pracovníkov stredných a vysokých škôl, zástupcov Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, zástupcov medzinárodných a mimovládnych organizácií, ktoré vyvíjajú činnosť v oblasti migrácie a integrácie migrantov a v oblasti podpory a ochrany ľudských práv a slobôd, pracovníkov médií a zástupcov komunít migrantov.

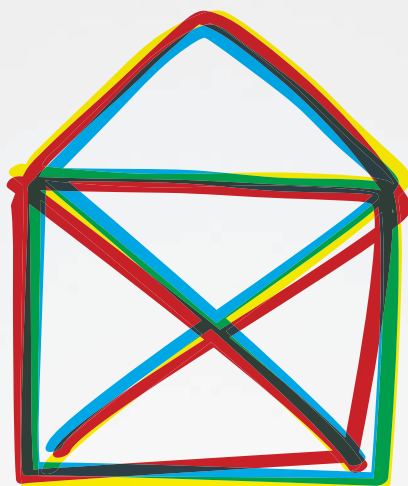
Dostupnosť materiálov

DVD s filmom, brožúry s inštruktážnym materiálom, plagáty a dotazníky so spätnou väzbou boli rozoslané školám, metodickým centrom, ministerstvám, mimovládny organizáciám pracujúcim s migrantmi alebo v oblasti podpory a ochrany ľudských práv a slobôd a ďalším adresátom.

Vzdelávacie materiály sú voľne dostupné aj na webovej stránke www.iom.sk. Materiály je možné prezentovať a ďalej šíriť na verejnosti. Film je zverejnený v HD kvalite na Youtube stránke IOM (www.youtube.com/user/iombratislava), odkiaľ je možné ho priamo premietiť.

Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR v rámci dotačného programu Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd. Za obsah tohto dokumentu sú výlučne zodpovední jeho autori.

**Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)
Bratislava 2013**

Publikáciu vydal Úrad Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM)
v rámci projektu Aj my sme tu doma!

Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR v rámci dotačného programu Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd. Za obsah tejto publikácie sú výlučne zodpovední jej autori.